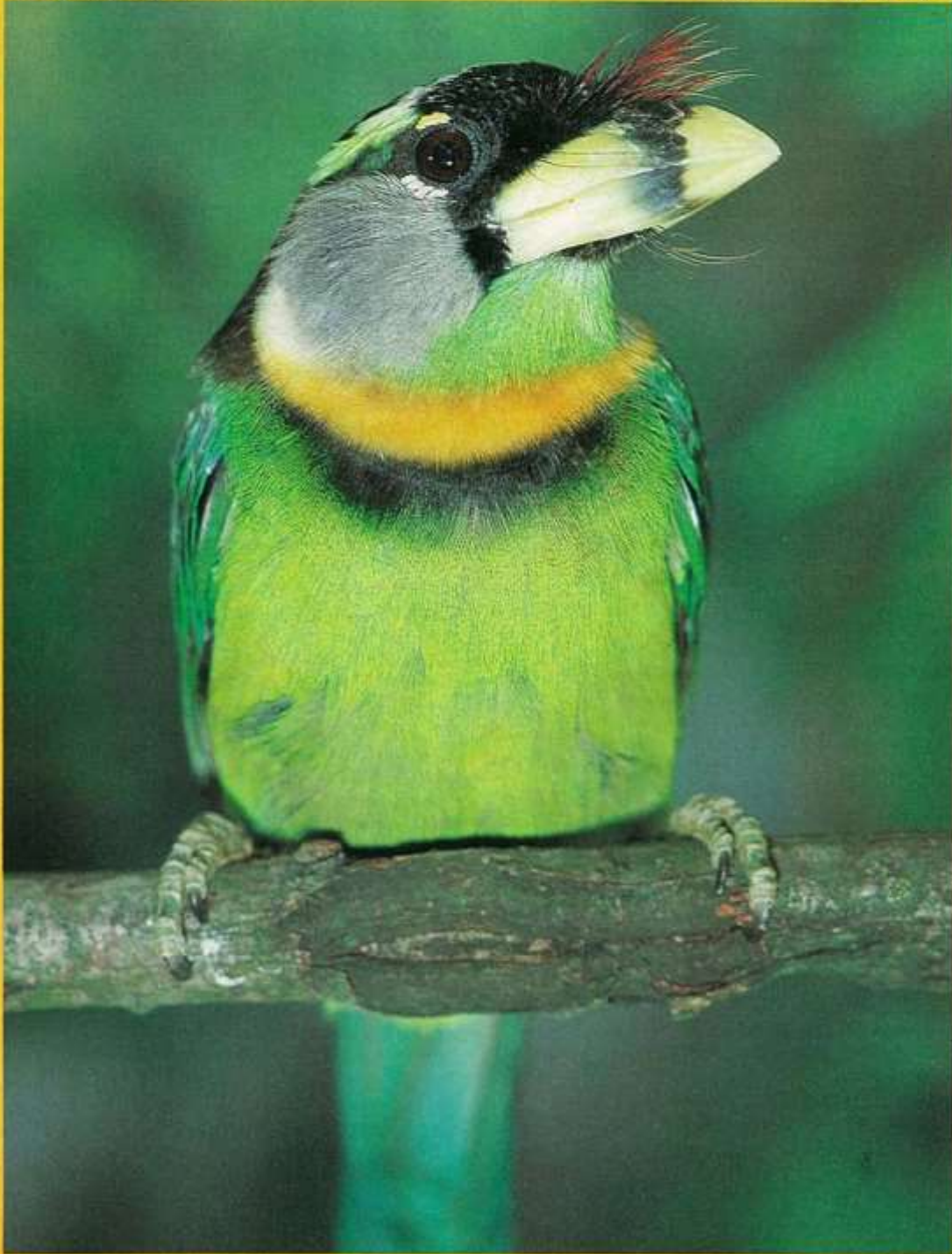

ONZE VOGELS

43e jaargang no. 8, 1982

Losse verkoop f. 3,75

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

copy

Vogel

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend: 08.00 tot 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), B.J. Bos, A. Dommerholt,
J.J. Krol, A.J.F. Lammerse, E.J. Lensink,
Joh.M. van Pelt en A.F. Smit.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouweeweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a,
9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.
District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8,
8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 84 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Evertsenlaan 62,
3843 EM Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2,
5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:

Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.

Tropen, parkieten etc.:

G. v.d. Meijden, Kempenlandstr. 27, 5283 CX Boxtel,
telefoon (04116) 7 45 29.

Zangkanaries:

Mevr. C. v.d. Toorn, Zeilstraat 58, 2586 BE Den Haag,
telefoon (070) 55 98 14.

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris v een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,—, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 42,50, bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wilt ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend.

Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wen men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

G.J. Veenhuizen, Groenestraat 20,
3861 CM Nijkerk, telefoon (03494) 5 60 47
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—

Gras- en Grote parkieten

J.F.R. Burm, Burg. Geirnaerdstraat 23,
4564 CR St. Jansteen, telefoon (01140) 1 42 29
Entree f 5,—.

Insecten- en vruchtenetende vogels

P.J. van Damme, Molenwater 61,
4331 SE Middelburg, telefoon (01180) 1 30 97
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—.

Japanees meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58
Contributie f 15,— per jaar, entree f 5,—.

Vorm- en Postuurkanaries

J.H. Wiersma, Brinkstraat 53,
3881 BP Putten, telefoon (03418) 18 80
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—.

Zebravinken

J.G.J. van Valkenburg, Auriollaan 88,
3527 EX Utrecht, telefoon (030) 93 12 18
Contributie f 25,— per jaar, entree f 5,—.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 32,50 per kalenderjaar. Overmaking, bij vooruitbetaling, op gi 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnements OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot e met december.

Vogels

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 51.000)

REDACTIE

J.E. van Berkel
Jhr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent alleen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever alleen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — moet een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere omstandigheden verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de I.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

VRAAG OVER?

VATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van de Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 322 LK Leiden.

LEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 26, 335 TN Nijmegen.

ORM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools, Iolenweg 9, 4505 PM Zuidzande.

UROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

GAPORNIDEN aan: D.A. Duijvis, Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

EBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 168 CN Soest.

PROVINCIALE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: J. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

RUCHTEN- EN INSECTENNETERS aan: E.M. Wessels, Heijenhage 87, 3085 CG Rotterdam.

RASPARKIETEN aan: H.W.J. van der Linden, Verbodestraat 72, 5821 ES Blerick.

POSTZEGELS VOOR ANTWOORD BIJSLUITEN.

Geef een retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 20 september 1982

IN DIT NUMMER

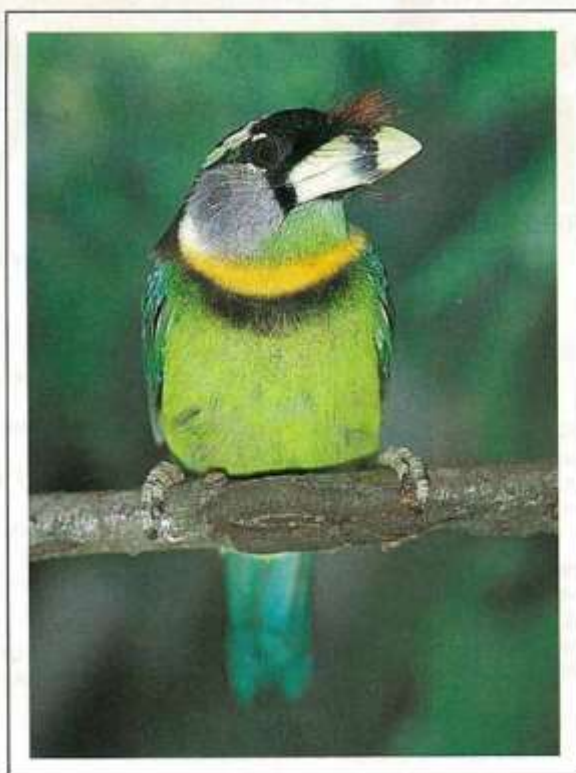
	pag.
De grijswangbaardvogel	324
De bruinpastelivoren en het crossing-over gebeuren	325
De Roseborst baardparkiet	328
Eucharis	329
Pietpraat over de London Fancy	331
Bodembedekkers	333
Hagen, houtwallen (singels) en de vogels	335
De Capuzensijs	337
Bruinrug goudmus	339
Over wevers en wida's	340
De Philippijnse kaketoet	342
Op bezoek bij onze kleurrijke oerwoudebewoners in het Amazonegebied	343
Geographische rassen	346
Het genus agapornis	347
Foto's van een hobby	351
Rolklover	352
Onze harzervogels	353
Exotische vogels, huisdieren JA of NEE	355
De volière van de maand	356
Rode Ibis	357
Halsoverkop	358
Primair Huisvesting, Mijn ervaring met de Forpussoorten, Oud worden	360
Vraag en Aanbod	361
Korte berichten	367

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Fish- and Birdshop Holland,	
W. Rouppe van der Voort, F. Thyssen Mill	326
CéDé Vogelvoerders b.v.	330
W. Rouppe van der Voort, Kasper Faunafood, Fauna	332
Fauna Metaalwaren b.v.	334
Wolro	346
Van Wijngaarden, Vogelmarkt, Hollandia	350
Vogel '83	352
G.J. van Gelder b.v.	354
Fauna Metaalwaren b.v.	362
Sabri Pet Supplies	363
Orni-Mondo, Blankenstijn, Pet Farm, Hellingman b.v., CéDé	364
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Van Keulen	365
404	366
Animali	367
Witte Molen	368

Foto voorplaat: Grijswangbaardvogel
Vogelpark Walsrode/Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - 3100 AB Schiedam - Telefoon (010) 62 29 22

De grijswangbaardvogel

(*Psilogopon pyrolophus*)

Voor deze vrij grote baardvogel van ongeveer 25 cm. worden ook andere benamingen gebruikt nl. 'Vuurkruinbaardvogel' en 'Roodborstelbaardvogel'.

Buitengewoon opmerkelijk voor deze uit Z.O. Azië afkomstige vogel is het bosje rode borstelvormige veren op het voorhoofd boven de snavelbasis.

Een nadere kleurbeschrijving lijkt mij overbodig, op de mooie plaat komt hij zeer goed uit. De rug en vleugels zijn donkergroen, het grijs van de wangen loopt als een band door over de achterkop.

De pop is praktisch hetzelfde gekleurd als de man, zij het dat de kleuren iets valser zijn.

Deze vogels zijn in het verleden met kleine aantallen ingevoerd, maar de laatste jaren praktisch niet meer. Wel jammer, maar dat geldt ook voor andere soorten baardvogels, allemaal buitengewoon interessante en plezierige vogels. Helaas zijn ze bij de meeste liefhebbers weinig in trek,

wat ze eigenlijk toch helemaal niet verdienen. In een flinke volière met andere grote vogels komen ze zeer goed tot hun recht en kunnen er jarenlang leven.

Als voeding geven we allerhande soorten vruchten (lieft kleingesneden in dobbelsteentjes) en veel levend voer, alles doorengemengd met een goed universeelvoer. We moeten wel oppassen voor een te

vochtrijk dieet, omdat dit op den duur kan leiden tot waterzucht, een ziekte waar helaas de meeste baardvogels aan sterven.

Het is ook voor deze soort baardvogel noodzakelijk dat ze de beschikking hebben over flinke liefst wat vermolmde oude boomstammen, waarin ze naar hartelust kunnen hakken.

Ook een goed nestblok is aan te bevelen, wat ze als slaap- en mogelijk als broednest zullen benutten.

Er is de laatste jaren met baardvogels gekweekt, maar of dit ook het geval met deze 'Grijswang' is mij niet bekend.

Ik wil graag deze soort, maar ook alle andere soorten baardvogels nog eens aanbevelen bij de liefhebbers van zachtvoerretende vogels, die de ruimte en het geduld voor hebben om het toch eens te proberen met deze prachtige interessante vogels

De bruinpastelivoren en het crossing-over gebeuren

Tekst: A. v. Barreveld.
Foto: D. Avon/T. Tilford.

De bruinpastelivoren vormen een kleurslag welke zich de laatste twee jaar in een steeds toenemende belangstelling mogen verheugen. Debet hieraan is naar mijn bescheiden mening het feit dat er de afgelopen tentoonstellingsseizoenen steeds meer bruinpastellen te bewonderen waren en vooral ook het feit dat de tentoongestelde exemplaren van een goede tot zeer goede kwaliteit waren, dit jaar waren er, met name in de provincie Brabant exemplaren te zien welke het respectabele aantal van 48 kleurpunten behaalden.

Deze groei in zowel kwaliteit als kwantiteit zet menige, vooral beginnende kweker er toe ook deze kleurslag te gaan kweken met in gedachte de hoop er op de tentoonstelling goed mee voor de dag te komen.

Als we de standaard voor deze kleurslag er op naslaan komen we tot de konklusie dat voor de titel 'tentoonstellingsvogel' alleen de poppen in aanmerking komen, als we tenminste hoge ogen willen gooien, de mannen zullen immers nooit die hoeveelheid en vloeiend bruin bezitten wat vereist is, zodat dus deze mannen alleen maar geschikt zijn voor de kweek danwel om verkocht te worden. Voor het kweken van bruinpastelivoren zijn de mogelijkheden voor het samenstellen van de kweekparen legio.

iv.,
bruinpastelivoor x klassiek
bruin/pastelivoor x klassiek
bruin/pastelivoor x bruinpastelivoor
bruinpastel/ivoor x klassiek
bruinivoor/pastel x klassiek
bruinpastelivoor x bruinpastelivoor

het gedeelte van de kleurnaam wat u achter de streep aantreft vererft de vogel, en is dus uiterlijk niet zichtbaar). U ziet hier een 6-tal verschillende combinaties welke allen een ding gemeen hebben, juist ja uit al deze combinaties kunnen bruinpastelivoor poppen geboren worden, bij de ene combinatie meer dan bij de andere.

Als we deze combinaties eens nader gaan bekijken zien we echter dat er een aantal bij zijn welke niet zo gunstig zijn.

Kombinatie 6 bv wordt vrij vaak toegepast omdat, zo redeneert men, hieruit alle jongen bruinpastelivoor zijn. Dit is een redenatie welke op zich wel klopt natuurlijk alleen open we met deze kruising een grote kans dat de jongen weinig bruin zullen bezitten, de pastelfactor is namelijk iets anders dan een factor welke het pigment dat de treepjes op het rugdek en in de flanken vormt en het bruin wat zich in de vleugels en staartpennen bevindt voor een groot gedeelte reduceert, als wij nu twee vogels bij elkaar gaan zetten welke beiden deze reductiefactor bij zich hebben lopen we een grote kans dat er teveel van dit pigment (dat met een mooi woord eumelanine wordt genoemd) verdwijnt.

Kombinatie 2, 4 en 5 zijn eigenlijk ook minder gunstig, en wel om de reden dat het te verwachten aantal bruinpastel-

ivoor poppen hieruit gering is en zelfs in sommige gevallen nihil, verder zijn de mannen welke uit deze combinatie geboren worden niet allemaal split voor pastel en/of ivoor, een vrij groot gedeelte van deze mannen vererft niets dan alleen die kleuren welke hun vader of moeder liet zien, 50% van de mannen uit combinatie 2 vererft niets; de uit combinatie 4 geboren mannen vererven allen pastel maar slechts de helft van deze mannen vererft ook nog eens ivoor; combinatie 5 geeft mannen welke allen split zijn voor ivoor waarvan de helft ook nog split is voor pastel.

Omdat het aan de buitenkant van deze mannen niet te zien is of zij nu wel of niet split zijn voor pastel en/of ivoor hebben wij dus ook geen enkele zekerheid dat wij als wij deze mannen voor de kweek gebruiken bruinpastelivoren verkrijgen, eigenlijk wordt het gebruik van een dergelijke man meer een soort kansspel.

Persoonlijk ben ik van mening dat combinatie 1 het meest gunstig is, en wel om de reden dat alle hieruit geboren poppen bruinpastelivoor zullen zijn, en hier ging het toch om, alle mannen welke geboren worden zijn dan pastelivoor verervend. Als wij het jaar daarop een dergelijke man paren aan een bruinpastelivoor pop dan verkrijgen we wederom bruinpastelivoor poppen, ook klassieke, en volle bruinpastelivoor mannen. Op deze manier zijn we dus zowel gericht aan het kweken voor de tentoonstelling als voor de verdere kweek, natuurlijk mogen we niet uit het oog verliezen dat we steeds de vogels welke het meeste en het vloeiendste bruin laten zien voor de kweek gebruiken.

Bruin pastel

FISH- and BIRDSHOP

"HOLLAND"

ROERMONDSEWEG 66a

6004 AT WEERT - 04950-3 72 11

Regelmatig in voorraad:

● Narcissus Vliegenvanger	f. 150,- per stuk
Japanse Vliegenvanger	f. 150,- per stuk
Zilveroornachttegaal	f. 125,- per stuk
Shamalijsster	f. 75,- per stuk
Damalijsster	f. 100,- per stuk
Dufresna Astrilde	f. 150,- per paar
Alarivink	f. 150,- per paar
Groene Tijgervink	f. 90,- per paar

- Gevraagd: Geringde parkieten, kaketoets, ara's, papegaaien, lorries, enz. Ook zeldzamere soorten zoals inca, Rose, Edel, enz.
- Wij verzenden door heel Nederland, prijslijst voor de handel op aanvraag. Donderdagavond koopavond. - Lid Dibevo.

404

Een volkomen veilig en gifvrij insecticide.

Doodt feilloos alle insecten

In huizen, hokken, kooien, manden etc.

In flessen van 200 ml halve liter, één liter
In blikken van 5 en 10 liter
Spuitsbussen van 12 en 18 oz.

Bij de Dibevo vakhandel

W. ROUPPE VAN DER VOORT

Populierstraat 121-123 - Den Haag
Tel. 070-60 23 84

SCHERPE MAAGKIEZEL

1. fijn - voor kleine zaadetende vogels
2. grof - voor grote parkieten - duiven - fazanten.

1. Uw vogels hebben geen tanden....
Wel een spiermaag. Zorg dat er SCHERPE KIEZEL in zit....!

VERKRIJGBAAR IN DIERENSPECIALZAKEN
Waar niet verkrijgbaar bellen naar:

F. THIJSSSEN MILL
Telefoon 08859-17 37 b.g.g. 14 18 - Postbus 29

Kombinatie 3 is naar ik vermoed een van de meest toegepaste kruisingen omdat ook bij deze kruising zowel gericht op de tentoonstelling als op het verkrijgen van kweekmateriaal gekweekt wordt.

Toch zijn er vele kwekers welke aan het eind van de broedseizoen tot de teleurstellende ontdekking komen dat zij geen enkele van de zo begeerde bruinpastelivoren hebben gekweekt en zij, zo redeneert men, dus erg veepech hebben gehad.

Dat ze pech hebben gehad is duidelijk, in veel gevallen echter had men met wat meer kennis van de vererving leer vooruit kunnen weten dat het aantal bruinpastelivoren jongen gering of nihil zou zijn.

Om uit deze combinatie de zekerheid te hebben dat ook de verwachte bruinpastelivoren zullen kweken is het namelijk van belang te weten uit welke ouders de ons gebruikte man vandaan komt. Er zijn namelijk mannen welke pastelivoor bloedig zijn en ook vrij veel keer deze kleuraanleg aan hun jongen zullen geven er zijn echter ook mannen welke split zijn voor pastelivoor maar in de praktijk slechts zelden pastelivoor jongen geven maar wel veel meer bruinivoor en bruinpastel.

Bij dergelijke mannen moet zich dan eerst crossing over voordoen alvorens hij het pastel- en ivoorgebeuren tegelijk aan een en hetzelfde jong kan afgeven.

Wat is hiervan de oorzaak en wat is crossing-over

De oorzaak hiervan is dat de factor voor pastel en de factor voor ivoor wel in hetzelfde chromosomenpaar zitten maar niet op hetzelfde chromosoom. Een chromosomenpaar bestaat zoals de naam al doet vermoeden uit twee chromosomen welke dan samen één paar vormen, als de man zaadcellen gaat vormen zullen deze twee chromosomen uit elkaar gaan en ieder apart in een zaadcel komen wil de man dus pastelivoor afgeven dan moet deze op een en hetzelfde chromosoom van een paar zitten.

Crossing-over wil dan ook zeggen het breken van de chromosomen en het van plaats wisselen van de factoren van het ene chromosoom met de factor (zijn allele) op het andere chromosoom van een chromosomenpaar.

Laten we nu eens twee mannen in een vereenvoudigde formule zetten welke beide split zijn voor pastel en ivoor (ik zal alleen gebruik maken van de symbolen voor het pastel- en ivoorgebeuren en het bruingebeuren even buiten beschouwing laten, we weten inmiddels immers dat we het over bruin hebben).

Een mannelijke vogel duiden we aan met tweemaal een welke tesamen een chromosomenpaar vormen x/x , de pop, welke straks aan de orde komt duiden we aan met éénmaal x en éénmaal y als volgt x/y en ook dit vormt een chromosomenpaar. Voor pastel geldt het symbool rz (hetgeen staat voor reductie eumelanine) voor niet pastel geldt $rz+$ voor de ivoor factor gelden de symbolen s (structuur carotinoïde) en $sc+$ niet ivoor.

We hebben te maken met factoren welke een recessieve karakter hebben t.o.v. hun wilvorm wat betekent dat een dergelijke factor tweemaal aanwezig moet zijn om zichtbaar te worden behalve bij de pop daar hoeft deze factor maar éénmaal aanwezig te zijn om zichtbaar te worden. Dit komt doordat de pop in het bezit is van het ledige chromosoom waarop dus geen kleurbepalende factoren liggen, e.e.a. houdt dus in dat de factoren voor ivoor en pastel op het x chromosoom liggen. Zo dit was even een uitleg en dan nu de beide mannen:

man 1	$\frac{x}{x}$	$\frac{rz}{rz+}$	$\frac{sc}{sc+}$
-------	---------------	------------------	------------------

J ziet wat er met elkaars allele wordt bedoeld, zo is in dit geval sc de allele van sc+ en is rz de allele van rz+.

man 2 $\frac{x}{x} \quad \frac{rz+}{rz} \quad \frac{sc}{sc+}$

J ziet hier dus twee mannen, hetgeen te zien is aan tweemaal x, beide mannen zijn pastelivoor verervend, toch zal er door man 1 meer keer de kleur aanleg voor pastelivoor afgegeven worden dan door man 2. Voordat man twee deze kleuraanleg aan zijn nakomelingen af kan geven zal eerst rz+ met rz of sc met sc+ van plaats moeten wisselen, want als de man zaadcellen gaat vormen heb ik zoeven gemeld, gaan de beide x chromosomen met de daarop gelegen factoren uiteen en vormt elk chromosoom een zaadcel wat dan bij bevruchting met de vrouwelijke eicel versmelt waarin ook een chromosoom van een paar zit zodat we uiteindelijk weer een compleet chromosomenpaar hebben.

Zo zal man één zaadcellen vormen waarop het pastel- en voorgebeuren liggen en zaadcellen waarop deze beide ontbreken dus $x \quad rz \quad sc$ en $x \quad rz+ \quad sc+$ man 2 zal dan vormen $x \quad rz \quad sc+$ dit is dus met de aanleg voor pastel en zonder voor en hij vormt $x \quad rz+ \quad sc$ en dit is dan zonder pastel maar met ivoor, en hier zal dus eerst crossing-over moeten plaats vinden wil deze man zaadcellen vormen waarin zich én pastel én ivoor bevinden.

Als we deze vier zaadcellen nu met het vrouwelijke y chromosoom laten versmelten dan krijgen we:

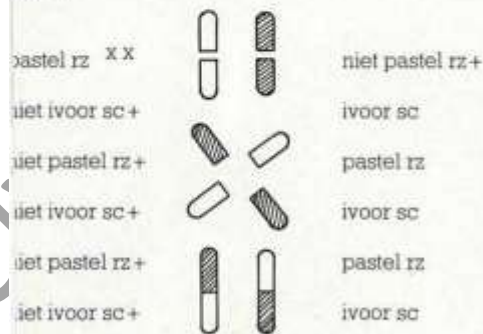
$\frac{x}{y} \quad \frac{rz}{..} \quad \frac{sc}{..}$
x en y is dus een pop rz en sc is dan pastelivoor.

man 1 $\frac{x}{Y} \quad \frac{rz+}{..} \quad \frac{sc+}{..}$
eveneens een pop maar nu zonder pastelivoor.

$\frac{x}{y} \quad \frac{rz+}{..} \quad \frac{sc}{..}$
ook een pop en met ivoor maar zonder pastel.

man 2 $\frac{x}{Y} \quad \frac{rz}{..} \quad \frac{sc+}{..}$
een pastelpop zonder ivoor.

Zo ziet u dat man 2 geen enkele pastelivoor pop geeft, er heeft zich immers nog geen crossing-over voorgedaan. Laten we nu dit crossing-over eens schematisch weergeven.

hier ziet u de chromosomen breken.

hier ziet u pastel en niet pastel van plaats wisselen.

De man kan nu dus ook zaadcellen vormen waarop én het pastel én ivoor gebeuren liggen.

Dit was dan in schematisch overzicht het crossing-over gebeuren, de kans dat dit gebeuren zich voordoet is overigens maar klein en wordt beïnvloed door de onderlinge afstand tussen de factoren. Naarmate de afstand toeneemt neemt ook de kans op crossing-over toe, wij kunnen er zelf trouwens niets aan doen om deze kans te beïnvloeden.

Even terug heb ik gezegd dat het belangrijk is te weten waaruit onze pastelivoor verervende man komt, want dit bepaald namelijk of wij te maken hebben met een man 1 of een man 2.

Man één wordt geboren uit de paring bruin x bruinpastelivoor of omgekeerd en man twee uit bruinpastel x bruinivoor of andersom, kijkt u maar.

Bruinpastelivoor x bruin =

$\frac{x}{x} \quad \frac{rz}{rz} \quad \frac{sc}{sc} \times \frac{x}{x} \quad \frac{rz+}{rz+} \quad \frac{sc+}{sc+}$

de man vormt twee soorten zaadcellen te weten met pastelivoor en zonder pastelivoor. Om een zoon uit deze man te verkrijgen dienen deze zaadcellen te versmelten met het x chromosoom van de pop we krijgen dan;

$\frac{x}{x} \quad \frac{rz}{rz+} \quad \frac{sc}{sc+}$

een bruine man dus welke pastelivoor bloedig is, en omdat het ivoor- en pastelgebeuren beiden op een en hetzelfde chromosoom liggen kan deze man deze aanleg ook aan zijn kinderen afgeven.

Man twee komt uit bruinivoor x bruinpastel vv dit wordt in formule dan

$\frac{x}{x} \quad \frac{rz+}{rz+} \quad \frac{sc}{sc} \times \frac{x}{x} \quad \frac{rz}{rz} \quad \frac{sc+}{sc+}$

deze man kan dus maar één soort zaadcellen vormen en wel zaadcellen waarop het pastelgebeuren ontbreekt en het ivoorgebeuren aanwezig is. Als een dergelijke zaadcel nu versmelt met het x chromosoom van de pop dan krijgen we

$\frac{x}{x} \quad \frac{rz+}{rz} \quad \frac{sc}{sc+}$

dus weer een man welke split is voor pastelivoor maar omdat deze beide factoren nu niet op een en hetzelfde chromosoom liggen zal deze man zaadcellen vormen met óf ivoor óf pastel en deze beiden pas bij elkaar indien zich crossing-over voordoet.

Zo ziet u dus dat het belangrijk is te weten waaruit onze pastelivoor verervende man vandaan komt en wij het best gebruik kunnen maken van een man welke komt uit pastelivoor x klassiek of omgekeerd, we voorkomen op deze manier teleurstellingen.

Misschien dat het allemaal wat moeilijk lijkt hetgeen meestal zo is indien men wat dieper op de verervingsleer van de kleurkanaries ingaat.

Daarom kan ik u slechts adviseren om artikelen welke handelen over de vererving enige malen te herlezen en rustig op u in te laten werken. Op school hebben wij het lezen en schrijven immers ook niet in één dag onder de knie gekregen.

Tot slot wil ik nog even melden dat het crossing-over gebeuren niet alleen van toepassing is op het pastelivoor of bruingebeuren maar altijd opgaat indien zich meerdere factoren op een en hetzelfde chromosoom bevinden dus ook voor groen, agaath en isabel en voor mozaik en satinet.

Tekst: Mevr. Spenkelink

De Roseborst baardparkiet

Psittacula Alexandri

Deze vogel heeft een grootte van ongeveer 33 cm. Op Java wordt hij bètèt genoemd en in Zuidoost-Borneo Bajan. De Roseborstbaardparkiet komt in een vrij groot gebied voor, vanaf in India ten zuiden van de Himalaya over Bangla Desh en het voormalige Vietnam tot en met het Chinese eiland Hainan, verder naar het zuiden toe over Thailand, maar vreemd genoeg niet in Maleisie maar wel over de eilanden groepen ten westen ervan de Andamanen en de Nicobaren, voorts de eilanden ten westen van Sumatra over Java en Borneo. De ondersoorten van India zijn kleiner van postuur dan de nominaatvorm van Java.

Het is over het geheel genomen een lichtgroene vogel. Op de vleugel heeft de Baardparkiet naar de ondersoort een meer of minder duidelijke gele spiegel. De slagpennen zijn blauw. De kop is aan de bovenzijde grijs maar de ondersoort toont zich meer of minder blauw. Tussen de ogen, snavel en wang is de kleur mooi emerald groen. De kin en de onderste helft van de wang zijn zwart, evenzo loopt er een zwarte band over het voorhoofd naar de ogen welke band in een punt uitloopt. In de nek

loopt een mooi oplichtende emerald-groene band. De borst is bij de ene ondersoort oud rose tot lila en bij de andere ondersoort meer zalmkleurig. De middelste staartpennen zijn langer dan de overige, ze zijn blauw gekleurd en wit afgepunt. Bij de nominaatvorm van Java is de snavel volledig rood bij de andere hier voorkomende ondersoorten is de boven-snavel rood en de ondersnavel zwart. De poten zijn donker grijs. De snavel van pop en jongen zijn zwart. In het land van oorsprong voeden

deze parkieten zich met fruit, boombladeren, bloesem en wat zaden. Vooral de bloesem van de tamarinde die zeer zure boonachtige vruchten draagt heeft hun bijzondere voorkeur daarna doen zij zich ook te goet aan de vruchten.

Buiten de broedtijd overnachten ze in zogenaamde slaapbomen. Hun keur ze valt daartoe op hoge vrijstaande bomen. Tegen de schemering komen ze in zwermen daarop af, terwijl ze voortdurend krijgend een plaatsje trachten te veroveren. Dit gaat tot vrij laat in de nacht door. Voor het kriegken van de dag komen de vogels weer in actie. Daar deze parkiet zich gaarne ophoudt in de buurt van de steden en dorpen en hun keur ze van een slaapboom vaak voor jaren het geval kan zijn is het beslist geen pretje als zo'n boom zich in de onmiddellijke omgeving van je huis bevindt.

Hier in Europa zullen de vogels de eerste winter na import (inmiddels zeer verminderd) beschut maar onverwarmd ondergebracht dienen te worden. Daar het geslacht hoofdzakelijk op het noordelijk halfron voorkomt heeft zij minder problemen met de aanpassing van het seizoen. Het houdt echter wel in dat ze daarvoor al heel vroeg in februari beginnen te

Psittacula alexandri fasciata

Foto: Thomas Brosset *Psittacula alexandri abbotti*

balsen. Ja sommigen zijn dan soms al aan het broeden. In extreme koudeperioden moeten we dan wel maatregelen nemen. Vooral de pop heeft dan wel extra aandacht nodig opdat zij niet zal wegvallen als gevolg van legnood.

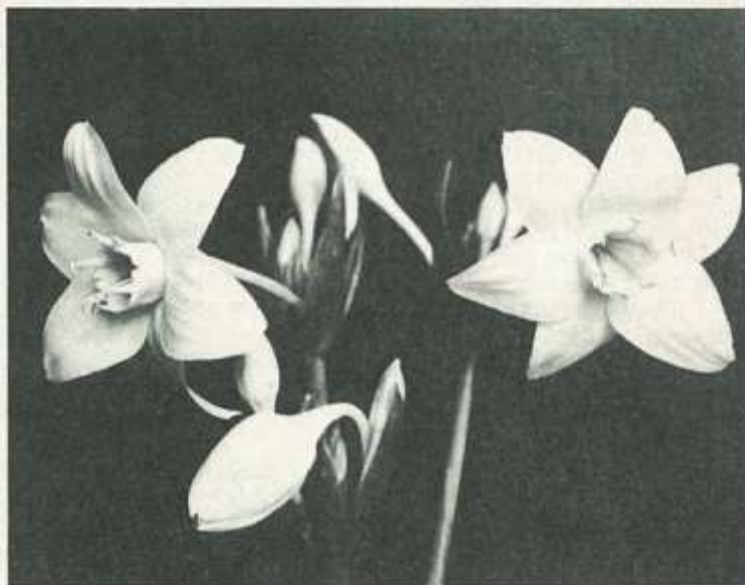
Het legsel bestaat bij jongere vogels meestal uit twee eieren, naar mate de vogels ouder worden uit vier eieren die normaal alle vier na zo'n 28 dagen broeden uitkomen. Doordat het broeden dus vroeg in het jaar plaats vindt, hebben de jongen die na een verblijf van twee maanden in het blok uitgevlogen zijn, de tijd om tijdig in het jaar de jeugdrii achter de rug te hebben alvorens de winter invalt.

In gevangenschap moet het voer van de Roseborstbaardparkiet bestaan uit een mengsel van lange zaden haver, tarwe, witzaad, lijnzaad wat boekweit en wat hennep maar in het bijzonder ook ongepelde rijst. De ongepelde rijst heet eigenlijk gabba, maar wordt hier abusievelijk paddy genoemd. Paddy is de rijst in de aren, dus voor het dorsen, ook aan de plant heet het nog paddy. Na het dorsen heet de ongepelde rijst gabba en gepeld is het bras. Is de rijst gekookt dan spreekt men van nassi. U ziet dat de Maleier voor zijn hoofdvoedsel in elk verschillend stadium een andere benaming heeft. Naast de zaden eet de Baardparkiet ook graag mais in jong stadium. Als er jongen zijn zorg ik dat de vogels daar naast steeds appels ter beschikking hebben. Zijn de jongen twee tot drie weken oud dan komt er nog veel groenvoer bij. Groenvoer bestaande uit alle groentesoorten behalve koolsoorten. De jongen geboren in 1981 komen in het najaar van 1982 wat op kleur en wel hun borst gaat wat rose kleuren, bij de man begint dan de snavel wat rood te kleuren. In 1983 is meestal de vogel voldoende doorgeruid en begint de man zijn partner het hof te maken. Eerst in 1984 zijn ze geheel op kleur en teelbaar, met dien verstande dat ze dan een eigen partner moeten hebben en wel tijdig daar de koppelingsstijd tamelijk lang is.

Voortijdig uit het blok halen en dan bijvoeren maakt dat we de jongen zeer tam hebben tegen de tijd dat ze normaal zouden uitvliegen. Als tamme vogel kunnen ze een zeer gewaardeerde kamergenoot worden. Enkele woorden imiteren en fluiten is hun best aan te leren. Deze vogels kunnen zo'n jaar of vijftien in de voliëre gehouden worden alvorens zij ongeschikt zijn voor de teelt.

Eucharis

Bron: Bloemenbureau Holland

Het zijn heerlijk geurende, sierlijke bloemen die op dit moment verkrijgbaar zijn en waarvan men dan ook in deze maanden zeker moeten profiteren.

De oude Grieken kozen voor deze plant de naam Eucharis en dat was begrijpelijk, want het griekse woord eucharis betekent bekoorlijk en bevallig.

De Amerikanen noemen hem Amazone lelie, daarbij verwijzend naar zijn land van herkomst, het Amazonegebied in Colombia. In 1853 werd de Eucharis voor het eerst geteeld in Europa, om precies te zijn bij onze zuidburen.

Een soort die we veel zien is de Eucharis grandiflora. Hij bezit een zweem van groen aan de binnen- en buitenkant van de kroon. De rest is

zuiver wit. Een fraaie cultuurvariëteit is de Eucharis amazonica, die wat grover van blad en wat groter van bloem is.

Als puurwitte bloem wordt Eucharis veel gebruikt in bruidswerk. Ook het bruidsboeket van koningin Beatrix bevatte destijds deze zoetruikende voorjaarsbloemen. In huis doen een paar takken van deze bolbloem het goed in een kristallen vaasje. Voeg er wat groen aan toe.

Snij de stengels van de Eucharis, voor ze in de vaas worden gezet, schuin af met een scherp mes. Als dan nog wat snijbloemenvoedsel aan het water wordt toegevoegd zal men nog langer van deze mooie, geurende bloemen kunnen genieten.

Pietpraat over de London Fancy Door: Jan Kuiper

Over het algemeen wordt het uitlegen van dromen verricht door psychiaters-psychologen en wat dies meer zij, in deze pietpraat waag ik me dus op glad ijs. Want, praten over de London Fancy is praten over een wensdroom, te vergelijken met het praten over Atlantis, het verloren contingent. Het enige dat we van de London Fancy redelijk goed weten is hoe de vogel er uitzag, al het andere is in de mist der historie verwaagd. In Engeland hebben ze daar een mooie uitdrukking voor, 'they just faded away'. De verschijningsvorm van de London heeft een magische aantrekkingskracht op erg veel vogelliefhebbers, men tracht nog altijd deze uitzonderlijke vogel weer tot leven te brengen. Maybe just because it was a Londoner...

Voor het verkrijgen van enige inzicht in de London-problematiek zijn we aangewezen op (meestal) bejaarde literatuur, de in deze literatuur geventileerde gegevens zijn helaas lang niet eensluidend. Vanmorgen nog zat ik te lezen in een nederlandsstalig boekje over postuurkanaries, geschreven in 1899 door de bekende Noordduyn. Deze schrijver gaat zo ver dat hij stelt dat jonge Londoners en jonge... Lizards gedurende de eerste levensmaanden NIET van elkaar te onderscheiden zouden zijn! Overigens is Noordduyn niet de enige die de London en de Lizard onder één noemer vat, ook in het engelse taalgebied is dat gebeurd. Opnieuw volgens Noordduyn is de London een uitgesproken 'eerstejaars' vogel, naarmate de vogel ouder wordt zou steeds meer van de uitzonderlijke tekening verloren gaan. Veroren gaan in die zin dat de vogel steeds meer op een gewone gepigmenteerde (!) gaat lijken, lijnrecht in egenstelling daarmee verkondigt hij en aanzien van de Lizard dat deze bij het ouder worden steeds meer pigment kwijtraakt. Als dan de London en de Lizard een gemeenschappelijk startpunt zouden hebben gaat toch de verdere ontwikkeling kennelijk egengesteld.

Verassend is het gegeven dat jonge Londoners geheel gepigmenteed geboren worden volgens een aantal schrijvers, in de jeugdruï worden de gepigmenteerde contourveertjes gevisseld, daar komen dan ongepigmenteerde veertjes voor in de plaats.

Inderdaad komt zo een verschijningsvorm tot stand als bij de London zichtbaar is, doordat in de jeugdruï de grote pennen van vleugel en staart niet gewisseld worden blijven die immers gepigmenteerd aanwezig. Als dit gegeven juist is waar schuwt Noordduyn terecht om er vooral voor te zorgen dat vogels van dit ras niet beschadigd mogen worden tijdens de groei, een verspeelde vleugel of staartpen komt licht terug! Hoe het dan kan dat oudere Londoners steeds meer pigment vertonen vermeldt de historie (helaas) niet.

In moderne benadering blijft de London een probleemvogel, bij dit ras is een factor of een groep factoren werkzaam; deze factor(en) zijn in het huidige uitgebreide kanariebestand niet te traceren, voor zover mij bekend geldt dat ook voor andere vogelsoorten. De London heeft een pigmentbeletter die niet als bij de vetstofkanarie werkt op alle veren, bij de L. werkt deze beletter zeker in het eerste jaar alleen op de contourveertjes. Als Noordduyn en anderen gelijk hebben inzake het geboortekleed (geheel gepigmenteed), dan wordt de beletter geactiveerd door het rui-proces in dit geval. Maar, alleen door het allereerste ruiproces, ieder volgend ruiproces neemt kennelijk de activering steeds meer af. Op zich is het niet uniek dat vogels een wisselend verenkleed dragen, bij sommige vogels treedt zoiets ieder jaar op, meestal wordt dat aangeduid met de termen prachtkleed-pronkkleed-bruiflofstooi.

Daarnaast zijn er een aantal vogelsoorten die een uiterst verschillend zomer en winterkleed bezitten, uit de aangehaalde voorbeelden wordt genoegzaam duidelijk (hoop ik) dat veranderingen in het verenkleed inderdaad niet exceptioneel zijn.

Vreemd genoeg is geen van de aangehaalde voorbeelden van toepassing op de London, daar is iets anders loos dus. De vorming van pigment en enzymen hebben iets met elkaar te maken, ieder levend wezen is in staat om uit de zogenaamde essentiële aminozuren zeer specifieke stoffen te vervaardigen. Bij dieren en dus ook bij vogels komen de grondstoffen uit de voeding die ze tot zich nemen, we mogen aannemen dat dat ook geldt voor de London. Waarom dan de London gedurende een korte periode van zijn/haar leven aan deze 'natuurwet' niet voldoet is ook voor mij een raadsel, ik moet die vraag onbeantwoord laten, ik wéét het niet.

Op dit moment wordt gepoogd de London te doen herleven middels een selectieve fok op bontvorming, een paar mensen zijn al een heel eind op dreef. Toch acht ik de kansen miniem, de London was geen vogel met een bontpatroon. Als daarbij in ogen-schouw wordt genomen dat tot nu toe bontpatronen maar heel summier vast te leggen blijken mag worden aangenomen dat veel pogingen 'in schoonheid' zullen sneven. Mocht u desondanks de bedoeling hebben, ik wens u veel sterkte! De volgende maand heb ik iets bijzonders, een pietpraat over pietpraat, TOT DAN!

Bodembedekkers

Een vogelliefhebber kan zich gelukkig prijzen als hij beschikt over een hok c.q. kweekruimte hetwelk voldoet aan de volgende eisen:

1. licht
2. luchtig
3. droog

Onze voorkeur gaat uit naar een kweekruimte c.q. volière welke gebouwd is op het zuid-oosten, zodat de vogels kunnen genieten van de ochtendzon.

Hoe droger dat de ruimte van onze vogels is des te gemakkelijker zal het zijn om onze hokken, broedkooien e.d. schoon te houden.

Wil men met succes vogels houden en kweken, dan zal een vochtige ruimte vermeden moeten worden. Kil en klam zijn vijanden voor alles wat vleugels heeft.

Niet alleen dat de dieren zich onbehaaglijk voelen, doch de kans op minder prettige luchtjes is bijzonder groot. Een vochtig hok hetwelk niet altijd koud behoeft te zijn vormt in vele gevallen een bron van gevaar in dié zin, dat een vochtig warm hok een ideale broedplaats is voor ziekteverwekkers.

Warmte en vocht zal vooral voor parkietenhouders een gevaar inhouden, namelijk wormeieren, coccidiën gedijen goed in een warme, vochtige atmosfeer.

Ditselfde kan gezegd worden van parasieten, zoals vedermijt en de schrik van elke kanarieliefhebber de rode bloedluis. Ter verduidelijking de juiste benaming is bloedmijt.

Hoewel niet elke vogelliefhebber kan beschikken over een ideaal hok kan hij toch wel maatregelen nemen ter voorkoming van allerlei onge-

makken, zoals ziekten voorkomen, zorgdragen dat zijn vogels schoon en rein blijven door het gebruik van de juiste bodembedekking.

Op het gebied van bodembedekking, het schoonmaken van het hok hetgeen meestal bestaat uit het reinigen van de vloer kunnen wij van duiveliefhebbers veel leren. Een echte duivemelker zal elke dag de vloer van z'n hok schoon krabben.

Het merendeel van vogelliefhebbers volstaat om één keer per week z'n hok en kooien schoon te maken. Met het schoonmaken wordt over 't algemeen volstaan door de vloer c.q. bodem van schoon zand te voorzien.

Wij kunnen stellen dat 96% van de liefhebbers als bodembedekking zand gebruiken, hetzij grof rivierzand of wit schelpezand. De laatste tijd echter zien wij een verschuiving plaatsvinden in het gebruik van bodembedekking.

Op een rijtje gezet komen onderstaande materialen in aanmerking om te dienen als 'vloerbedekking' t.w.:

1. GROF RIVIERZAND
2. ZEEZAND
3. WIT SCHELPEZAND (gedesinfecteerd)
4. GRIT
5. ZAAGSEL
6. HOUTVEZEL
7. HOKDROOG 'WIMO' (rivierzand met absorbent)
8. KATTEBAKVULLING

Voor de ondernemende liefhebber dus keus genoeg om te bepalen welke bodembedekking voor z'n hok het meest geschikt is. Hij zal zich de vraag moeten stellen, waaraan het hok- of kooitapijt moet voldoen.

Het moet droog zijn, stofvrij, een natuurprodukt, vrij van schadelijke stoffen, dus milieu-vriendelijk, geurbindend, makkelijk te verwijderen en redelijk in prijs. Ook hier geldt echter 'alle waar naar zijn geld'.

1. In GROF RIVIERZAND c.q. metselzand zit voldoende fijne kiezel, zoet water grit, hetgeen deels voor de vogels bruikbaar is.

Mits goed gedroogd is het een goede bodembedekking. Uiteraard is een waarschuwing hier op zijn plaats.

Indien men het zand betreft van een bouwplaats zal men zich terdege moeten vergewissen, dat dit zand niet verontreinigd is door uitwerpselen van loslopende honden of katten, of cement e.d. Het is echter weinig absorberend.

Op de keeper beschouwd is rivierzand c.q. metselzand alleen te gebruiken door vogelliefhebbers, die de beschikking hebben over een kurkdroog hok.

2. ZEEZAND is op zich een waardevolle bron van mineralen en sporenelementen bevat veel gritsoorten. Ook hier echter is een waarschuwing op zijn plaats, want zeezand gehaald van de kuststrook daar kan niet altijd van gezegd worden dat het rein en onbesmet is. Denkt u maar eens aan de vele schadelijke stoffen die men in zee dumpt, olievervuilingen enz. Het absorptievermogen is minimaal, dus alleen bruikbaar in een droog hok.

3. WIT SCHELPEZAND ook wel zilverzand genoemd is een produkt afkomstig uit de Belgische Kempen. Nadat het zand afgegraven is wordt het gedroogd en in vele gevallen gebiekt, hetgeen niet alleen de spierwitte kleur veroorzaakt, maar tevens het zand desinfecteert.

Over 't algemeen wordt aan dit schelpezand extra grit toegevoegd. Dit wil echter niet zeggen dat deze toevoeging voldoende is om de gritbehoefte bij de vogels te dekken. Het is zeker zaak om naast het gebruik van zand in 't algemeen een goed gritprodukt aan de vogels te verstrekken.

Op de verpakkingen, die in de handel zijn, 1 kg, 4 kg en 25 kg, staat ver-

meld waaruit het gemengde vogelgrit bestaat.

Een goede gritsoort moet o.a. bevatten: kalksteen, roodsteen, houtskool, oesterschelpen, Noordzeegrit, scherpe maagkiezel.

Sommige gritmengsels, zoals Moulin Mouette, bevatten eveneens kalkaardig zeewier. Kalkaardig zeewier, zoals de naam reeds zegt, is zeewier dat reeds duizenden jaren oud is en gewonnen wordt aan de kust van Bretagne. Zeewier dat als natuurlijke mineralenbron reeds lang zijn waarde heeft bewezen. Doordat wit schelpesand kunstmatig gedroogd is, heeft het een groter absorberend vermogen dan rivier- of zeezand.

Door een speciale behandeling met anisolie heeft het een verfrissende geur en voor het oog wat ook wat wil is een witte bodembedekking een mooi gezicht.

4. GRIT; Een enkele liefhebber gebruikt gemalen schelpesgrit, niet te verwarren met gemengd vogelgrit, als bodembedekking.

Het heeft een vrij hoog absorptievermogen maar is beslist niet stofvrij. Het voordeel is dat men het maandenlang kan laten liggen.

Met een fijn harkje kunnen de verdroogde uitwerpselen makkelijk worden verwijderd. Voor jonge vogels is een dergelijke bedekking beslist niet aan te raden. De kans dat een scherp stukje grit tussen de tenen geraakt is niet denkbeeldig, waar door een infectie een zogenaamd zoolzweertje kan ontstaan.

5. ZAAGSEL en

6. HOUTVEZEL worden nogal eens door postuurkanariefokkers gebruikt.

Hiervan kan gezegd worden dat het een hoog absorptievermogen heeft. Is beslist niet stofvrij en de kans op verstopte neusgaten en gehoorgangen is aanwezig. De vogels blijven

echter wel mooi schoon. Het is zaak dat er op gelet wordt dat het zaagsel c.q. houtvezel niet afkomstig is van geïmpregneerd hout. Het gebruikte impregneermiddel om het hout vrij te houden van schimmels e.d. kan gasvorming doen ontstaan, hetgeen niet bevorderlijk is voor de gezondheid van de vogels.

Mogelijk ten overvloede wordt er op gewezen, dat de vogels constant een bak met gemengd grit ter beschikking moeten hebben.

7. HOKDROOG; De laatste jaren wordt er door duiveliefhebbers met veel succes het produkt hokdroog gebruikt. Hokdroog bestaat uit oververhit rivierzand gedroogd bij 800°C, gemengd met een absorberend (diatomeen).

De duiveliefhebbers brengen dit voorbehandelde zand in een laagje van 2 cm aan. Door elke dag of enige malen per week de vloer met een fijn harkje aan te harken kunnen de verdroogde uitwerpselen makkelijk worden verwijderd. Ze doen dit vooral om eventuele wormeieren of cocciën minder kans te geven om tot ontwikkeling te komen. Beiden hebben immers een vochtige plaats nodig om het infectieuze stadium te bereiken, waardoor ontsmettingskansen aanmerkelijk kleiner zijn. De toevoeging van het absorberend heeft als groot voordeel dat het absorptievermogen aanzienlijk hoger is dan van zand.

8. KATTEBAKVULLING; Het gebruik van zogenaamde katebaksteentjes als bodembedekking van duivehokken, kooien en voliëres neemt steeds meer toe. De liefhebber heeft namelijk ervaren dat het gebruik van katebakvulling als bodembedekker gedeeltelijk problemen kan opheffen.

De eigenschappen van een goed merk katebakvulling zijn als volgt: puur natuurlijk produkt, praktisch stofvrij, opgenomen katebakvulling

blijft niet in de maag achter, hoog absorptievermogen en het is geurbindend, vrij van schadelijke stoffen en makkelijk te verwijderen.

In katebakvulling bestaat niet alleen een groot verschil in absorptievermogen, maar ook een groot verschil in samenstelling.

De meest gebruikte katebakvullingen zijn **Attapulgit** en **Sepiolite**.

Attapulgit is bruingrijs van kleur en vrij hard en bevat o.a. 4.87% magnesium en vrij veel aluminium-oxyde 16.9%, hetgeen niet zo best is als het gegeten wordt.

Waterabsorptie 77/99%;

Sepiolite is geelwit van kleur en bevat weinig aluminium-oxyde 1.7% daarentegen veel magnesium 22.8%, hetgeen goed voor de botten is.

Waterabsorptie 104/129%.

GEUREX – een Witte Molen produkt – bestaat uit 100% SEPIOLITE (meerschuur). Meerschuur is een afzetting van zeedieren.

Het wordt opgegraven, gemalen, verhit tot 600°C (waardoor de korrels hard blijven als ze nat worden) gezeefd en verpakt.

Meerschuur is een puur natuurprodukt dat zonder enige toevoeging of chemische behandeling wordt verwerkt en dus milieu-vriendelijk is. Het materiaal is eerlijk, reukloos en smaakloos.

Het wordt in zuidelijke droge landen in de landbouw als bodemverbeteraar gebruikt.

Het werkt namelijk als een waterbuffer, die in natte tijden het vocht opneemt en in droge tijden het aan de wortels afgeeft.

Er wordt op gewezen dat er ook katebakvulling in de handel is welke bestaat uit gebakken klei, waardoor bij nat worden deze bakvulling afgeeft, zodat het verenpak met een bruingrijze kleur wordt besmet.

Hoewel Sepiolite veel waardevolle stoffen bevat is het toch noodzakelijk dat de vogels beschikken over een bakje met gemengd vogelgrit.

Fauna
Metaalwaren b.v.

Hoofdstraat 138 a, Tel. 04167-74114
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel

- kunststof bouw pakket, geschikt voor broedkooi, voliëre etc.
- 100 verschillende voorfronten o.a. tentoonstellingsfronten
- voeder- en drinkautomaten en alle verdere benodigdheden

Hagen, houtwallen (singels) en de vogels

Zijn hagen en houtwallen belangrijk voor het behoud van het nederlandse vogelbestand?

Een beschouwing over functie, betekenis en behoud van de hagen en houtwallen in Nederland voor de vogelstand naar aanleiding van het feit, dat de Europese Gemeenschap het jaar '1981' heeft uitgeroepen tot het jaar van de 'Hagen en houtwallen'.

door H.B.J. Willemsen

Ten geleide!

Het jaar 1981 is door de Europese Gemeenschap uitgeroepen tot het jaar van de 'Hagen en houtwallen', omdat die langzamerhand hun oorspronkelijke waarde dreigen te verliezen door de rationele mechanisatietechnieken der Europese-, maar vooral ook de Nederlandse-, landbouw.

Zo'n bijzonder besluit wordt door een supra-nationale Gemeenschap, zoals de E.E.G. is, niet zonder reden genomen. Er is dan ook werkelijk wel sprake van enige noodzaak. Of is er zelfs nu al te zeggen: 'Het kan al te laat zijn!'?

Omdat vastgesteld is, dat deze hagen en houtwallen in het landschap van bijzondere betekenis zijn voor de avifauna in Nederland, presenteer ik hierbij een artikel over dit onderwerp om de gemiddelde vogelliefhebber meer betrokken te doen zijn bij het landschap en wat daarin leeft en werkt. Vooral wil ik proberen de vogelliefhebber en zijn vereniging meer strijdbaar te maken en hen samen met andere instanties mobiel te maken voor het behoud van dit stukje natuur, dat ons landschap zo'n geheel eigen karakter heeft gegeven. Voor ons vogelliefhebbers moet daarbij het avifaunabeheer voorop staan, hoewel ook de landbouw-economische aspecten niet uit het oog verloren mogen worden. Raakvlakken voor dit soort problematiek zullen zich vooral voordoen in die gebieden, waar ruilverkavelingen moeten worden doorgevoerd, maar ook bij

kanalisatiewerkzaamheden van kronkelige rivieren en beken e.d. De gemiddelde vogelliefhebber zal snel door hebben, waar in zijn eigen omgeving deze stukjes natuur gevaar lopen bij de voortschrijdende landhonger der rationalisatie.

Wat wordt nu bedoeld met 'Hagen en Houtwallen (singels)'?

'Hagen en houtwallen (singels)' zijn begroeiingslijnsystemen in een landschap, die moeten dienen (beter gezegd: 'dienden') als perceelafscheidings- en landerijen. Men kan ze in Europa overal aantreffen. Vooral Frankrijk (Bretagne en 't noordelijk wijngedebied), Groot Britannië (Engeland), Bondsrepubliek Duitsland (Duitse laagvlakte) en Nederland zijn bekend om hun karakteristieke en vaak weelderige perceelafscheidings- en landerijen.

Elk landschap heeft zijn eigen type wal of haag.

Ook Nederland maakt hierop beslist geen uitzondering. Elk type 'haag of wal' had of heeft zijn functie in de economische en landschappelijke landinrichting van zijn tijd of omgeving.

Vooral in ons land, maar ook elders, verdwijnen deze begroeiingslijnsystemen ten gevolge van de modernisering in de landbouw als gevolg van o.a. de op ruime schaal toegepaste ruilverkaveling.

In Nederland zijn vele landschappen met vaak heel specifieke eigen begroeiingslijnsystemen en deze dragen daarmee hun steentje bij aan de specifieke gevarieerdheid van de vaderlandse natuurrijkdom. Daarom ook heeft het vooral Nederlandse landschap ernstig te lijden onder de kaalslag ten gevolge van de landherinrichtingsprojecten ten behoeve van landbouw, handel, verkeer, industrie en woningbouw.

Onverbreekelijk met het landschap is ook haar flora en (avi)fauna, waaronder vele karakteristieke vogelsoorten.

Per type 'Haag of houtwal' varieert ook haar vogelbestand, maar toch kan men zeggen, dat met het verdwijnen van deze begroeiingslijnvormen

ook het vogelbestand langzaam maar zeker zal teruglopen, zonder dat zelfs een natuurbeschermer er ook maar iets aan doen kan.

Men denkt hierbij dan aan het bestand: 'Buizerden, torenvalken, sperwers, slechtvalken, kiekendieven, rans- en steenuilen, fazanten, waterhoentjes, hout- en watersnippen, hout-, tortel- en holenduiven, koekekken, bonte en zwarte spechten, kraaiachtigen (zoals: kauw, kraai, ekster en Vlaamse gaai), diverse mezensoorten, boomkruipers, winterkoninkjes, lijsterachtigen, tapuitachtigen, riet- en bosrietzangers, karakieten, gras- en heggemussen, braamsluiers, nachtegalen, fitissen, tuinfluiters, spotvogels, vinken (zoals: boek-, groen-, appel- en goudvinken), kneuen, Europese kanaries, geel- en rietgorzen, ortolanen en ringmussen'.

Vaak wordt de oorzaak van de terugloop gezocht bij bestrijdingsmiddelen én afvang door volièrehouders en schadelijders, maar de diepere oorzaken zal men toch moeten zoeken in de onherstelbare schade, die de mens aan het broedgebied van deze soorten heeft toegebracht.

Men moet daarbij dan bedenken, dat de 'Hagen en houtwallen (singels)' vooral een bestaansvoorwaarde zijn voor:

1. Bomenbroeders van het open (parkachtige) landschap
2. Struikenbroeders.
3. Holenbroeders.
4. Graslandbroeders.

Daarnaast maken minder specifieke soorten der insecten- en zaadetende vogelsoorten óók gebruik van de hagen en houtwallen om te nestelen en te fourageren.

Omdat men een duidelijk onderscheid kan maken tussen de diverse typen 'Hagen en houtsingels', zal men ook een groot onderscheid in biotoopkenmerken verwachten. Verschillen zijn ook waarneembaar, maar aangezien 'Hagen en houtwallen' langgerekte begroeiingslijnelementen in het open landschap zijn, zijn ook de verschillen in wezen weer niet zo groot.

Hagen en houtwallen zijn van vroeger her kunstmatige ingrepen in het landschap om een grens te bepalen tussen eigendommen, weil- en bouwland, meestal langs sloten (droog of nat) en/of aarden wallen.

Deze begroeiingslijnelementen kunnen een zeer hoge leeftijd bezitten, omdat de oorspronkelijke ingreep in

het landschap merendeels reeds ver in het verleden (middeleeuwen) heeft plaatsgevonden, terwijl de dichtheid van deze begroeiingselementen wordt medebepaald door de intensiviteit van het onderhoud en het gebruik ervan.

De functie (het gebruik) van de haag of houtwal (singel) was:

1. Bescherming van het gewas op de akker tegen wild en vee.
2. Bescherming van het gewas te velde tegen natuurinvloeden (wind, vorst etc.).
3. Afbakening van weidepercelen en eigendomsgrenzen.
4. Leverancier van brand- en geriefhout, zoals stelen voor het boerengereedschap, bonenstaken, takbossen voor de ovens en kachels, houtblokken voor de openhaard.

Langzaam maar zeker is echter de functie van de haag en singel teruggedrongen, maar daarbij is deze wel een maatgevend element in ons landschap gebleven.

Structuurtypen in hagen en houtwallen!

In het kader van de rationalisering van de landbouw door middel van ruilverkaveling, landherinrichtingsprojecten en mechanisatie heeft o.a. het Staatsbosbeheer een onderzoek ingesteld naar de structuur en typen van de houtsingels en men heeft deze ingedeeld naar de volgende drie typen:

1. Rijk met onderhout begroeide wallen of singels (zgn. struweelrijke wallen of singels).
2. Wallen of singels met slechts weinig onderhout (zgn. struweelarme wallen of singels).
3. Wallen of singels bestaande uit een rij hoge bomen zonder eigenlijke ondergroei (zgn. windschermen, soms door veevraat tot holle wal verworden houtwal).

Bij dit onderzoek is vooral de rijkdom aan vogels opgevallen in de wallen met een rijke onderbegroeiing, terwijl in de holle houtwallen en windschermen een betrekkelijk arme bezettingsgraad aan vogels viel waar te nemen. De meest opvallende vertegenwoordigers van de windschermen en de holle wallen zijn de Ekster en de Houtduif, terwijl de struweelrijke wallen hun koplopers vinden in de Tjiftjaf en de vinkachtigen. In de structuur van de houtwal kan

men drie structuurlagen onderscheiden:

1. Boomlaag:
Deze laag is gevarieerd van begroeiing, afhankelijk van de grondsoort.
2. Struiklaag:
Onderbegroeiing, die voornamelijk bestaat uit laag loofhout, zoals braam, esdoorn, meidoorn, sleedoorn etc.
3. Kruidlaag:
Deze voor het eco-systeem misschien wel de belangrijkste laag wordt gevormd door kruiden in, onder en naast de bomen en struiken. Deze kruiden vormen voor het nederlandse weidevee vaak een welkome afwisseling op het monotone menu van het produktiegras. Deze kruiden bevatten veel sporenelementen, vitamines en mineralen en zijn derhalve gunstig voor de gezondheid van mens en dier. Reeds in de Middeleeuwen onderschreef men (o.a. Boerhaave) het belang van deze kruiden als heilzaam voor de zieke mens.

Veel interessanter is echter de functie van de houtwal in het **gehele eco-systeem**. Dus de leefgemeenschap van plant en dier met zijn directe omgeving in zijn complete afhankelijkheid van elkaar. Vooral de vogels (avifauna) maken hiervan een belangrijk deel uit.

Wanneer men in de vroege ochtend of late middag o.a. in Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel door het veld wandelt, kan men in de opgaande bomen van deze singels vele zingende of roepende vogelsoorten op hun zangposten waarnemen.

Geelgors, kneu, putter, tortel, houtduif, merel, (zang)lijster en vele andere soorten zijn dan regelmatig waar te nemen. Dit maakt voor mij zo'n hele dag weer goed. Tot diep in de nacht kan men daarna nog luisteren naar de zang van de nachtegaal.

Maar niet alleen kneu, putter, geelgors en de andere genoemde soorten leven in deze wallen. Bij een nadere beschouwing zal men zonder enige moeite ook de torenvalk, de fitis, de steenuil, de tjiftjaf, de heggen- en grasmus snel kunnen waarnemen. Daarnaast zal de meer geofende kijker ook nog vele andere vogelsoorten kunnen waarnemen. In de bredere singels en de overgangen naar de bosranden kan men dan ook nog het Winterkoninkje, de Zwartkop, de Tuinfluiter en de Nachtegaal waarnemen.

Al deze vogels bouwen met elkaar en met de andere dieren en insecten aan een gestabiliseerd leefsysteem, doordat in dit houtwalmilieu de insecten op peil worden gehouden door de insecteneters, verspreiding van zaden en vruchten komt voor rekening van de zaad- en vruchteneters, terwijl de predatoren (roofvijanden) er weer voor zorgen, dat geen enkele groep een overheersende rol kan spelen.

De populatiedichtheid aan zangvogels hangt weer ten nauwste samen met de hoeveelheid van de houtwallen in het landschap (bebouwingsdichtheid).

Komt op een betrekkelijk klein gebied per hectare een grote bebouwingsdichtheid voor dan is de bezetting met zangvogelbroedparen daaraan evenredig dicht.

Dit is ook eenvoudig te verklaren:

'De meeste zangvogels zijn gebonden aan een park-bosachtige omgeving en een verplaatsing over open veld is dan ook altijd als gevaarlijk aan te merken voor de betreffende soorten. Door de bebouwingsdichtheid met houtwallen is de verplaatsingsmogelijkheid, - zonder dat een vijandig open veld hoeft te worden overgestoken -, vergroot, zodat gevaren tot een minimum zijn teruggebracht. Hierdoor wordt onderling tussen de bossen en singels uitwisseling van soorten mogelijk, wat dan weer een gunstige invloed heeft op de verdichting en gevarieerdheid van de avifauna in het betreffende gebied. Nu kunnen de dieren, die aangewezen zijn op één en dezelfde voedselbron, zich verspreiden, zodat de factor 'concurrentie kan worden verwaarloosd!'

Veel vogelsoorten preferen een bepaald type en gevarieerdheid in de samenstelling van hun biotoop. Dit gegeven is dan ook van wezenlijke betekenis gebleken voor de samenstelling van de vogelbevolking in de singel.

Zo zien grasmussen en kneutjes graag een lage en dichte enigszins doornige begroeiing, terwijl zwartkoppen en tuinfluiters meer houden van een dichte doch hoge struik en de ekster, de houtduif, de sperwer, de buizerd en de torenvalk preferen hoge kronen. De typische hollenbroeders, zoals de steenuil, de holenduif, de roodstaart en de mezen, preferen een singel waarin geknotte bomen zijn opgenomen.

De capuzensijs

Deze prachtige rode sijen komen voor in Venezuela en Trinidad. Ook zijn ze ingevoerd in Cuba en Puerto Rico. Door ingrijpende biotoopverwoestingen loopt het aantal sterk terug. Ten aanzien van hun aanpassingsmogelijkheden van de veranderende omstandigheden is men niet erg optimistisch.

Beschrijving: Het mannetje heeft een zwarte kop, wangen en keel. De hals, borst en romp zijn prachtig rood. Slagpennen zwartoranje gezoomd, dit levert op de rug een prachtig lijnenspel op als ze in goede conditie zijn. De vleugelspiegel is oranjerood. Staartpennen zijn zwartgrijs gezoomd. De ogen zijn bruin. Snavel en poten grijszwart.

De popjes zijn overwegend grijs met rozerode borst en vleugeltekening. Er zijn stammen van deze vogels gekweekt waar deze roze tint zeer uitgebreid aanwezig is in de borstpartij van de popjes. De daarbij behorende mannetjes hebben erg weinig wit op de buik rond de poten. Het rood is erg helder en alle zwarte bevedering heeft een zilvergrijze gloed. De andere gekweekte lijnen, jammer genoeg het merendeel, laten een met bruin overtrokken rood en zwart zien. Het wit op buik en rond de poten is uitgebreider.

Of dit verschil op het konto van ondersoorten, variatiebreedte van de kleuren, of degeneratie geschreven moet worden is niet duidelijk. Zeker is dat vogels met de uitgebreide kleur dominant vererven over de anderen. Gewoon opletten dus en gericht kweken. Dat er zo effectief mogelijk gekweekt zal moeten worden is van belang voor de instandhouding

van de soort als kweekvogel voor de vogelliefhebber. Heel veel van ons kweek materiaal verdwijnt naar het buitenland in een tempo dat het ergste voor de toekomst doet vrezen. Het financiële aspect is daar niet vreemd aan. Het is daarom nodig dat we al onze krachten bundelen en ervaringen uitwisselen om deze sijen als kweekvogels te behouden. Stokpaardjes als

'Alleen natuurbroed' laten we het beste de komende jaren maar op stal staan. Er is werk aan de winkel en weinig tijd voor bar en bakerpraat. Het waas van geheimzinnigheid dat altijd rond het kweken van deze sijen heeft gehangen zullen we in dit artikel proberen op te trekken. Het is niet moeilijk als men deze vogels goed kent de link met onze Euro-

pese sijen weet te leggen. De grootste fouten die gemaakt worden zijn de eenzijdige voeding met negerzaad en de op de traditionele manier gekiemde zaden. Van het eerste dient gesteld te worden dat het de mogelijke levensduur met de helft tot $\frac{1}{4}$ bekort. Het tweede maakt het ontstaan van een optimale conditie bij deze vogels erg moeilijk en bij royaal verstrekken onmogelijk. Laat ons echter bij het begin aanvangen: **Huisvesting:** Lichte vluchtjes en broedvakken. Vluchten van 150 à 200 cm (de diepte en hoogte is niet erg belangrijk). Als zitstokken kunnen we hoog aangebrachte berkentakken geven die we regelmatig vervangen. Als de vluchten druk bezet raken zullen we de groep wat moeten breken door er wat andere soorten b.v. prachtvinken tussen te plaatsen anders willen vooral jonge vogels elkaar op de koppen en hals nog wel eens plukken. Zorg voor bundels halfrijpe gras- en oliehoudende onkruidzaden waarop we onze kneuter, putter en groenvink aantreffen en die ze nodig hebben voor hun kleurigheid en goede conditie.

Broedvakken van 80 tot 80 cm, frontbreedte. Nog grotere breedte geeft minder goede resultaten, zeker als de pop het alleen moet doen wanneer de man tijdens het broeden pop of nest niet met rust laat. (Opletten dus en niet twijfelen als u het merkt.)

De meeste popjes doen het uitstekend alleen, als je ze niet meer dan twee ronden laat grootbrengen. Het benodigde nestkorfje wordt zo'n 6 cm van de bovenzijde in het front aangebracht evenals enkele korte slaapstokjes. **Nestmateriaal:** fijne grassen, haartjes en sisal licht en donker. Kleine viltvlokjes worden wel eens gebruikt met veertjes voor afwerking van het nest. Er kan ook gekweekt worden enkele koppels in ruime vluchten waar territoriumafbakening mogelijk is. De resultaten blijven karig met nog al wat op het laatst verongelukte nesten grote jongen. Het is ook daarom noodzakelijk enkele goed voerende kanarie poppen achter de hand te hebben. We behoeven dan geen enkel gezond geboren jong te verliezen dat we hard nodig hebben om selektief en onverwant bezig

te kunnen blijven. Vooral jonge vogels willen nog wel eens verstek laten gaan bij het voeren. Als we dan geen uitweg hebben is de uitkomst zero en daar komen we geen steek verder mee. Terugkijkend op 30 jaar kweekervaring moet ik stellen dat alle kreten over het betere van natuurbroed ons alleen maar narigheid heeft gebracht. Zeker zijn er op moeilijke momenten geen zeldzame soorten mee behouden gebleven. We dienen de zaken op hun plaats te laten d.w.z. het streven naar 'Allemaal natuurbroed' zal steeds het polijsten van het geleverde werkstuk blijven. Terug echter naar ons onderwerp. **De verlichting** nooit korter dan 11 uur, niet langer dan 15 uur. Temperatuur ook 's nachts nooit lager dan 15°C. Als we jongen tussen 4 en 12 dagen oud hebben 's nachts niet lager dan 20°C. De poppen gaan erg snel van de nestjongen af daar moeten we rekening mee houden. Indien we de daglengte verder inkorten dan 11 uur of de temperatuur regelmatig beneden de 15°C komt, zal het in broedconditie brengen niet lukken of te veel tijd in beslag nemen zodat de beste tijd voor jonge vogels in de rui, de zomer, voorbij is. De kwaliteit van later in het jaar gekweekte jongen is minder evenals het resultaat. Vochtgehalte zoveel mogelijk tussen 55 en 65% houden. Zo komen we tot het aanschaffen van de vogels als de verblijven in orde zijn. Zorg voor bescherming tegen luis!

Alleen **gezonde en geringde** vogels van het **laatste** broedjaar komen in aanmerking i.v.m. de gewenning. Gezien de investering van f 400,— tot f 600,— per koppel is het zeer onverstandig en roekeloos met iets anders dan de gegeven vaste waarden te beginnen. De prijzen zijn net voor de vakantie gunstig en in het voorjaar op zijn hoogst. De aanschaf net voor de vakantie betreft meestal nog niet helemaal afgeruide vogels en moet als ideaal worden gezien. Er is dan voldoende ruimte om ze gereed te maken voor de komende kweek en te gewennen aan het goede voederpatroon. Sijen leven op het hout. Alleen om te drinken en te baden komen ze op de grond en dat blijft altijd een vluiggertje. Daarom wordt alle

voedsel op zitstokhoogte aangeboden in bakjes in het voorfront, het groenvoer in een ruijfe. Sijen zijn erge vijanden van stof daarom dus geen voedsel aanbieden op de vloer of voertafel. Gezwavelde, geschimmelde, vochtig of stoffig geworden zaden nemen ze niet of onvoldoende daarom geeft het voederen van onkruidzaden ook als bijmenging altijd aanleiding tot doden. Wat dan wel:

Een rijk gevarieerde kanariekweekmengeling, aangevuld met 10% senegal en 6% fijnzadig snoepzaad. Alles goed door elkaar mengen en geven in het bekende halfronde bakje tegen het front. Ook een bakje met negerzaad geven. Iedere dag uitblazen en per vogel 1 suikerlepel bijvullen in ieder bakje. Ook geven we iedere dag een ruijfe vezelrijk groenvoer zoals vogelmuur, rijpende graszaden, herderstasje enz.

Badwater in een plat schaaltje met 1 cm water. Geen op water gekiemde zaden geven i.v.m. mogelijke schimmelinfecties. 80% van alle verliezen aan het niet volwassen worden van jongen moet hieraan worden toegeschreven.

De grove zaden in het zaadmengsel moeten voor jonge vogels worden gekneusd tot ze ze zelf aan kunnen. Jonge sijen vliegen erg snel uit doch moeten tot minimaal 40 dagen na de geboorte bij de ouder(s) blijven. Ideaal is, de ouder(s) in een ander broedvak te laten beginnen en de jongen bij elkaar te laten tot de eerste rui zichtbaar is. Ze worden steeds 's morgens als groep naar een ander verblijf overgezet waar we ze zorgvuldig gedurende enkele dagen moeten volgen of het lukt. We verstrekken een zelf gemaakt ervoer waaraan beslist geen vocht mag worden toegevoegd. Twee à drie maal een suikerlepel per dag per nest jongen wordt op het zaad gegeven. In de kweektijd 1 x per dag per stel. Tijdens het broeden niets. Buiten de broedtijd per 5 vogels 1 suikerlepel per dag. Als de rui is afgelopen mag u af en toe een dag overslaan. Ter verduidelijking het genoemde groenvoer geven we als er jongen zijn ook iedere dag, anders lukt het

niet. In een late winter moeten we maatregelen treffen dat we bij het begin van de kweek hierover kunnen beschikken b.v. in een broeibak of iets dergelijks. Voor het op kleur komen worden geen synthetische kleurstimulators gegeven, lever- en nierbeschadigingen zijn daarvan het gevolg. Volop half rijpe graszaden van het straatgras zorgen voor een mooie blijvende tint gedurende een heel jaar. De rijpe propfen van berken en els zijn voor deze sizen ook een echte lekkernij. Het is belangrijk dat we in de rustperiode zo 'sturen' met de verstrekking van onze mengeling en negerzaad dat minstens evenveel gemengde zaden worden opgenomen als negerzaad. De gezondheid over een lange levensduur zal hier het gevolg van zijn met langer kans op gunstige kweekresultaten. Ik hoop dat een stuk verdichtsel rond kweek, huisvesting en voeding is

weggenomen en dat niet de bankbiljetten maar de echte liefhebberij het mag winnen, zodat ook de generatie hierná van deze prachtige sizen mag genieten. Van belang is daarbij dat we kweekmateriaal beschikbaar en bereikbaar houden voor serieuze jonge liefhebbers in onze eigen omgeving. Alleen als er op iedere kapoetsensizenkweker binnen 2 jaar één nieuwe bijkomt zullen we het kunnen redden. Wat meer denken aan het Nederlandse belang in de vogelliefhebberij zou ons een stuk verder helpen.

Als ik overal de lijst van al besproken nog te kweken vogels zie, met al de buitenlandse namen van kopers, dan houdt men volgens mij nu al uitverkoop en dat zou een ramp voor deze soort betekenen. Laten de serieuze kwekers de handen in elkaar slaan en een dam van het gezonde verstand hiertegen opwerpen. Mis-

schien kan er zelfs binnen de organisatie eens geïnventariseerd en zonnig georganiseerd worden.

Tekst: C. Voorheyen.

Naschrift redactie:

De heer Hermans, Sneppenstraat 50 in het Belgische Kessel-Lo, is ook een fervent kweker van o.a. capuzensijsjes. Vorig jaar ontdekte hij in een van de nestjes een jong dat er heel anders uitzag dan normaal. Het oogvlies en de huidskleur waren veel lichter. Na de jeugdruï bleek het een mannelijk exemplaar te zijn dat i.p.v. zwart een bruine bevedering vertoonde terwijl alle bevedering die normaal rood is nu warm oranjeleurig was. De ogen zijn duidelijk rood. Via ons maandblad zou hij gaarne vernemen of er alreeds meerdere kleurafwijkende capuzensijsjes zijn gekweekt.

Bruinruggoudmus (Auripasser luteus)

Ik heb deze vrolijke vogeltjes al ruim een jaar in mijn bezit. In maart 1981 kocht ik ze in Assen. Het verschil tussen man en popje is duidelijk te zien. Het popje is aan de onderzijde lichtbruin en bovendek en vleugels zijn wat donkerderbruin. Het mannetje is aan de onderzijde citroengeel en heeft donkerbruin getekende vleugels. Ze zijn gehuisvest in een voliére van 4 x 1,50 x 2,50 m met een aangebouwd nachtverblijf van 1,50 x 2 x 1 meter. Ze bewonen deze ruimte samen met blauwfazantjes, diamantvinken, parelhalsamadines, japanse meeuwtjes etc. In januari had ik in nachtverblijf en voliére al wat nestkastjes opgehangen met de gedachte dat daarin dan de vogels de nachten zouden doorbrengen. Een week later echter vond ik in een nestkastje 2 eitjes van de bruinruggoudmus en dertien dagen later waren er twee jongen geboren. Na vijf dagen waren ze helaas al weer dood en vermoedelijk omdat er toen te weinig levend voedsel voor ze voorhanden was. De goudmussen begonnen al spoedig daarna aan een tweede nest maar dat werd even zo gauw door de spitsstaartamadines weer afgebroken. In mei begonnen de goudmussen weer te slepen en ze maakten van hooi, mos en heide een stevig nestje in een gewoon kanariestkastje. Vrijdag 14 mei het eerste en zaterdag 15 mei het tweede eitje. Na dertien dagen waren er twee jongen. Ik trachtte zo veel mogelijk levend voedsel aan de oudervogels te verstrekken o.a. maden en meelwormen en ook opfokvoer en onkruidzaden. Ze namen van dat alles weinig of niets op. Op een gegeven moment ving ik een aantal vliegen en waarachtig, die namen ze met gretigheid op, dus ik op de vliegenjacht. Het resultaat loonde de moeite van de inspanningen want een week later kon ik de jonge vogels ringen (2,5 mm). Op zaterdag 12 juni vloog het eerste jong uit en woensdag 16 juni het tweede. Aldus schreef ons Marcel Schans, het 16-jarige jeuglid van de afdeling Assen. Proficiat Marcel en nog heel veel plezier en... succes van en met je vogels.

Foto: C. Scholtz/Kat

Over wevers en wida's

Tekst: C. Heuperman Foto's: H. Lacey

Op een van mijn bezoeken aan een tentoonstelling vroeg een vogelliefhebber aan mij 'kunt u ook vertellen wat voor soort wever daar in die kooi zit'? Ik werd eigenlijk door deze vraag wat overrompeld, want wanneer het nu een gewone gangbare, of laat ik liever zeggen een herkenbare vogel zou zijn geweest, had ik mij daar geen zorgen over gemaakt, doch het betrof hier een weversoor, welke, daar zij geen kleur bekende, moeilijk als soort te onderkennen was. Nu weet ik wel dat bij sommige wevers wel is te zien met wat soort men te maken heeft, maar bij vele is dit niet het geval en zeker wordt het moeilijk wanneer je zo nu en dan een enkele in een kooitje ziet zitten met het welbekende grauwe verenpakje. Onderscheid tussen man en pop buiten de broedtijd (of bruiloftstooi) is meestal moeilijk te zien.

Daarom ziet men meestal op kleur zijnde mannen op een tentoonstelling en veel minder poppen. Men schat het aantal soorten wevervogels op

ongeveer 270. Wevervogels zijn polygaam, dat wil zeggen wanneer we met deze vogels gaan broeden, we moeten zorgen dat er minstens 4 à 6

poppen per man aanwezig zijn. In een wat ruime volière kunt u diverse soorten wevers bij elkaar zetten, zij verdragen elkaar goed. Tegen oktober tot januari kunt u van de diverse kleurenprachten genieten. Het werven of bouwen van nesten is leuk om te zien en het gaat ze erg handig af. Het houden van weversorten bij andere tropen gaat, maar wanneer de wevers in bruiloftstooi komen zijn ze zeer agressief dus toch maar liever niet doen.

Algemene voeding bestaat uit wit zaad, hennep, gierst, haver, universeel, insecten en veel groenvoer. Hebt u voor deze vogels een afzonderlijke volière, dan kan dit toch een prachtig geheel zijn. De wevervogels verdienen zeker onze aandacht. Dat het bij deze soorten moeilijk is in sommige gevallen het soort vast te stellen is maar al te waar en ik heb daarom gemeend er goed aan te doen hieronder enkele soorten in het kort te beschrijven.

KONINGSWIDA (*Tetraenura regia*)
In bruidstooi is hij op kop en vleugels overwegend zwart, de borst is bruin-geel en de snavel is rood. In bruidstooi onrustig en agressief en dus niet met kleinere soorten samenhouden. Voeding, graszaden en onkruidzaden, universeelvoer is belangrijk.

GEELSCHOUDE WIDA
(*Coliuspasser macrocerus*)
Zwart. Bovendeel van vleugels geel, vleugelveren met lichtere randen, lange brede staart. Het wijfje heeft een bruinachtige bovenzijde waarbij de veren een lichtere rand hebben, vleugels en staart zwart met bruine randen. Land van herkomst Abessinië, Uganda en westelijk Kenya.

ROODSCHOUDE WIDA
(*Coliuspasser axillaris*)
Man zwart zijdeachtig, rode schouder vlek (bij jonge vogels oranje), vleugels zwart met bruine tekening, staart en poten zwart, oog bruin, snavel grijs. Pop is zandkleurig, bovenzijde met zwarte vlekken, keel en midden buik wit. Oranje schouder vlek met zwarte vlekken, vleugels en staart zwartbruin met lichtbruine zomen. Roodbruine snavel, bruin hoornkleurige poten.

DOMINIKAAN WIDA
(*Vidua macroura*)
Schedelkap bovenzijde en staart zwart, vleugels zwart met witte spie

gel, de grote veren met wat bruin, onderzijde wit, snavel rood. Het wijfje heeft een dofbruin gestreepte kop, de bovenzijde is bruin en zwart gevlekt, onderzijde lichtgrijs en op de buik witter, flanken lichtgeelbruin. Herkomst Zuidelijk deel Sahara, Congo en Angola. Voeding tropische zaden, universeel insecten en groenvoer.

PARADIJS WIDA
(*Steganura paradisea*)

Kop, keel, rug en staart gitzwart, nek met goudbruine kraag, borst kastanjebruin, buik wit, flanken met sporen van geelbruin, de staart heeft vier bijzondere veren, twee worden zeer lang en de twee anderen zijn ovaal met lange aanhangsels. Het wijfje is aan de bovenzijde dof roodbruin, aan de onderzijde veel lichter, buik wit. Het mannetje heeft na de broedtijd toch een langere staart. Herkomst West Afrika. Voeding tropische zaden, trosgierst meelwormen maden.

STAALVINK
(*Hypochera chalybeata*)

Staaiblaauw met blauwgroene glans, hoornkleurige snavel, rode pootjes. Het wijfje heeft een bruine kop en bovenzijde keel lichtgrijs, borst en buik bruin tot wit. In winterkleed lijken zij op elkaar.

HANESTAART WIDA

(*Diatropura progne*)
Zwart. Op elke schouder een oranje tot oranje rode vlek, vleugelveren met grijsbruin en donkerder vlekken, vooral op de bovenzijde na de broedtijd behoud het mannetje zijn oranjerode schoudervlekken. Herkomst Zuid Afrika en Angola.

BAJA WEVER (*Ploceus philippinus*)
Kop en borst goudgeel, bovenzijde bruinachtig, onderzijde witachtig. Herkomst India Malakka, Sumatra. Voeding universeel, meelwormen, groenvoer en zoet fruit.

DWERGMASKER WEVER
(*Sitagra lutetola*)

Keel en kop behalve achterhoofd zwart, achterhoofd en hals zwavelgeel, geel tot geelachtige groen, vleugels bruinachtig groen met geelgroene randen aan de veren, staart wat lichter, onderzijde geel. Het wijfje heeft een olijfgroene bovenzijde, zijkanten van kop en onderzijde geel. Herkomst Snegambie. Voeding witzaad, hennep, gierst, haver, universeel en veel groenvoer.

DOTTERGELE WEVER
(*Sitagra vitellina*)

Top van schedel en keel roodbruin, voorste deel van voorhoofd wangen

en kin zwart, rest van kop geelbruin, vleugels en staart donkergeelbruin, onderzijde geelachtig, ogen rood. Het wijfje heeft groengele bovenzijde, gele borst, buik wit, ogen geelrood. Herkomst Afrika Senegal. Voeding witzaad gierst, haver, hennep, universeel en groenvoer.

GROTE TEXTORWEVER
(*Sitagra cucullata*)

Kop geel en band van keel naar borst zwart, nek hals en bovenborst kastanjebruin, bovenzijde geel tot geelbruin, vleugelveren bruin met gele randen, onderzijde lichtgeel, snavel zwart. Herkomst Afrika en Senegal. Voeding als boven.

KLEINE TEXTOR WEVER
(*Sitagra intermedia*)

Verschilt niet zoveel van de grote Textorwever. Hij is kleiner en mist bruine tekening om de hals. De vleugelveren zijn meer geelbruin. Herkomst Abessinie Kongo en Uganda.

MADAGASKAR WEVER
(*Foudia madagascariensis*)

Kop, borst en rug karmijnrood, om ogen tot aan snavel een zwarte band, onderzijde lichtrood, bij begin van staart wit, vleugelveren donkerbruin met lichtere randen, staart donkerbruin. Het wijfje is olijfgroen, vleugels en staart bruin. Herkomst Madagaskar, Mauritius en St Helena.

ORANJEWEVER
(*Euplectes orix franciscana*)

Kop en buik zwart, keel en borst rood, bovenzijde rood tot donker oranjerood, vleugels geelbruin met oranjerode strepen. Het wijfje is geelbruin, aan de bovenzijde donkerbruin, onderzijde bijna wit. Herkomst Noordwest en Oost Afrika.

PURPER WEVER
(*Pirenestes ostrinus*)

Rood met donkere rug, vleugels en borst, bij het wijfje meer bruinachtig. Forse kegelsnavel waarmee zelfs noten gekraakt worden. Herkomst goudkust Uganda en Zuid Angola.

Ik ben mij er van bewust lang niet alle soorten wevers en wida's de revue te hebben laten passeren en een beperkt overzicht te hebben gegeven maar ik heb alleen getracht de belangstelling voor deze vogelsoort bij u te wekken, welke zij naast andere soorten toch zeker wel verdient. Mogelijk dat ik later nog eens dieper en uitvoeriger hierop zal terugkomen.

Meindert de Jong

DE PHILIPPIJNSE KAKETOE

Zoals de naam reeds aangeeft komt de Filipijnse kaketoe voor op de Filippijnen. Op de afbeelding op het augustusblad is goed te zien dat de kuif kort en heel zacht roze getint is. In hun geboorteland leven deze vogels paarsgewijs of in kleine groepjes van zes stuks tot een dozijn. Rutgers schrijft dat deze kaketoos slechts zeer sporadisch in liefhebbershanden komt, terwijl Pinter beweert dat deze leuke vogels vooral de laatste jaren talrijk worden ingevoerd. Het schijnt dat ze zich in gevangenschap reeds hebben voortgeplant. Deze kaketoos broeden doorgaans in holle bomen. Er worden drie ellipsvormige witte eieren gelegd, die drieëneenhalve week worden bebroed. De jongen zijn na circa acht weken de vliegkunst machtig.

De boeren op de Filippijnen zien deze vogels liever gaan dan komen, want aan de te velde staande rijpe granen kunnen ze een ware ravage aanrichten. Verder worden allerlei

zaden, vruchten, noten en bessen gegeten. Volgens 'Parrots of the World' vliegen de vogels erg snel en rechtlijnig, met razensnelle vleugelslagen. Een paar maal is echter waargenomen dat de vogels ontsnapten aan aanvallen van roofvogels door bliksemsnel te 'wenden en te keren'.

De roodkoppapegaai-amadine

Over wat juist is amadine of amandine zal men voorlopig wel niet 'uitgestreden' raken, maar ik houd het op amandine. Maar - ik zei het al eerder in een artikeltje - 'What's in a name'. Een signalement lijkt me overbodig; beide geslachten lijken erg op elkaar ofschoon de dames doorgaans ietwat matter getint zijn. Het verspreidingsgebied van de roodkoppapegaai-amandine is betrekkelijk klein, want men vindt deze aardige diertjes alleen op Nieuw-Caledonië, een eiland ten oosten van Australië.

Daar kan men ze aantreffen in secon-

daire bossen en open grasvlakten. Een groot bolvormig nest wordt gebouwd in de een of andere holte in een boom of spleet in een rots, maar ook wel in gaten in de daken van de woningen van de inheemse bevolking. De bouwstoffen bestaan uit halmen, stengels en bladeren. De 5 - 7 eitjes worden door beide partners een dag of 13, 14 bebroed. Hoewel het voedsel hoofdzakelijk plantaardig is - vruchten, gekiemde zaden enz. - moeten de opgroeiende jongen wel wat levende insecten hebben.

Op bezoek bij onze kleurrijke oerwoudbewoners in het Amazonegebied van tropisch Ecuador in Zuid-Amerika

Een reisverslag in woord en beeld van Cees Scholtz.

Zuid-Amerika is tot op de dag van heden nog het minst geschonden werelddeel wat ons op aarde rest. In het oerwoud wemelt het nog van de felstgekleurde vogels, waarvan de grote verscheidenheid aan kolibries de aandacht trekt door hun wonderlijke staaltjes van vliegkunst, die zij ten beste geven op zoek naar nectar rond exotische bloemen. De veelheid aan vlinders is oogverblindend en de uitbundige verenpracht van tangara's is een lust voor het oog. Zo zou ik nog een tijdje door kunnen gaan om in superlatieven over dit vrijwel onbekende gebied te schrijven. Op onze omzwervingen zijn wij tevens in aanraking gekomen met de oerbewoners van het Ecuadoriaanse gebied, de indianen, waarvan de stam van de Colorado indianen de kleurrijkste ontmoeting opleverde.

De Otovalo indianen, bekend om hun artistieke weefkunst, leefden hoog in het Andesgebergte omringd door massieve bergketens met machtige wolkenpartijen om zich gedrapeerd die zorgden voor een majestueus decor. De ontmoeting met de goudzoekende Yumbo indianen van het Amazonegebied, die onder erbarmelijke omstandigheden wat schilfertjes goud wisten te vergaren om zo doende nog een karig loon te verkrijgen.

Het was een lumineuze gedachte van Siem van 't Hart om de reis naar deze gebieden gestalte te geven mede dankzij een zakenrelatie in Quito, waar ene mijnheer Homero Silva voor de nodige inlichtingen kon zorgen.

Zo kon het gebeuren dat wij op een goede dag op het vliegveld van Guayaquil (uitspraak kwajakiel) zes uur in de morgen voor de douane onze koffers moesten leeghalen. Gelukkig viel het wel mee, hoewel onze бага-

ge uitpilde van zaken waarvoor in feite invoerrechten betaald moest worden. Maar een kostelijke doos sigaren deed wonderen. Buiten in de zinderende hitte van de opkomende dag hipte een soort merel, cocospalmen stonden in bloei en aan een andere boom hingen de nog onrijpe vruchten van de mango. Vriendelijke jochies, die kennelijk van school spijbelden, rukten de vruchten van de bomen en een geuniformeerd persoon was al even bereidwillig met handelingen, die je bij ons in een plantsoen niet ongestraft kan uitvoeren. Wachten duurt lang maar geduld is een eigenschap, die wij hier opnieuw moesten leren. Wel konden wij de trein nemen maar die reis zou zeker een achttal uren in beslag nemen en het vliegtuig deed er nauwelijks drie kwartier over.

In Quito waren ze van onze komst op de hoogte en zo waar stonden zij met een open vrachtwagentje op ons te wachten. De mensen waren een al vriendelijkheid. Eenmaal aangekomen bij het huis van Homero Silva wachtte ons een desillusie. Het zou wat onbeleefd zijn voor al die gastvrij-

heid die wij ondervonden om de inrichting van de woning te beschrijven, omdat het in zo'n schril contrast was met de vriendelijkheid en gulheid die zij ons betoonden.

Slapen bleek in deze ruimte niet mogelijk. Ze hadden voor ons een appartement gehuurd twintig minuten lopen van hun woning. Alleen er waren geen bedden, maar dat was geen bezwaar, hun eigen ledikanten werden uitelkaar gehaald en in ons verblijf opgezet en dat alles ging met zo'n grote hilariteit gepaard die je niet voor mogelijk hield. De stad met een 80000 inwoners ligt in het dal van het Andesgebergte met als hoogste piek de Pinchincha met een hoogte van om en nabij de 4800 m. De temperatuur schommelt er zo om de 20° zodat het er heerlijk toeven was, wel moest je aan de ijle lucht wennen. Je kunt er naar onze begrippen ideaal leven want de prijzen van diverse levensmiddelen verhouden zich op vooroorlogs niveau. Om een paar voorbeelden te noemen. De benzine kost er 10 cent per liter, een vers cadetje krijg je voor 3,5 ct. en wij hebben een paar maal gegeten in een bistro, eenvoudig menu bestaande uit soep, rijst met gegrilde kip, groente met een sinas voor de som van f 4,—. Zodra je echter de luxe van de Noord-Amerikaanse status wilde permitteren, kwam je in de prijzen terecht van de dure hotels en restaurants die je ook bij ons moet neertellen. Zoals gezegd hielden wij het op gematigder prijzen.

U zult zich afvragen wat dit alles met vogels te maken heeft en ik moet toegeven; niks. Daarom zal u het wel interesseren hoe de vogels gehuisvest zijn. Wij hebben daarvoor bij een paar exporteurs een kijkje kunnen nemen hoe de opvang geregeld was. In één woord bedroevend. Zo'n gevarieerd en rijk mengsel aan voeding zoals hier elke vogelhouder ter beschikking stelt is in heel Zuid-Amerika niet voorhanden. Men

werkt voornamelijk met zachte mais, geschraapte wortel, veel bananen in velerlei soorten en suikerwater voor de kolibries en suikervogels. De hokken waren zeer schamel en zeker niet proper. Toen wij er waren kreeg die handelaar een rotshaan aangeboden. Een pracht om te zien; een vogel die bij ons tot de verboden soorten behoort. Voor de zeldzaamste en dus duurste soorten had hij zijn slaapkamer ingericht. Er was evenwel een ruitje gebroken en prompt wist de rotshaan daarvan te profiteren.

Denkt u nu maar niet dat dit aanleiding was de ruit te herstellen of zo lang dicht te spijkeren. Eerst vlogen nog enkele tangara's en kolibries de vrijheid tegemoet. Er werden bijzondere vangsten binnen gebracht zoals de zwaardkolibrie met een snavel die zeker de twintig centimeter haalt. Ze komen voor in het Andesgebergte en hun favoriete 'voedings' bloemen zijn de reuze kelken van de Datura of doornappel. Hij is wel de enige die op een normale wijze de nectar uit die bloem kan puren. Vrijwel geen andere vogel is daartoe in staat of het

moeten de bloemenpikkers zijn maar dat zijn in wezen indringers.

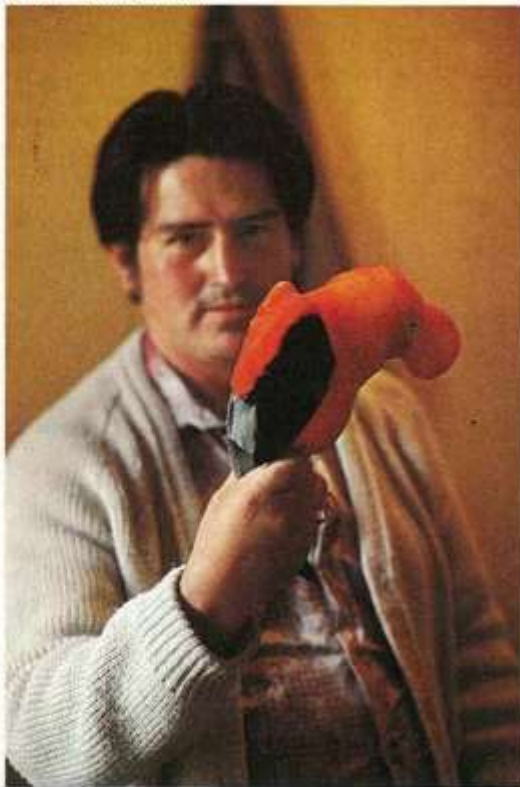
Met hun scherpe haaksnavel boren ze aan de achterkant van de kelk een gaatje waar hun tong door heen kan prikken en ze de nectar kunnen puren waarvoor zij in ruil niets terug geven. Een andere bijzonder vogeltje, dat vooral in lagere tropische wouden te vinden is, is de sikkelsnavel kolibrie. Met zijn wonderlijk gevormde snavel weet hij de nectar uit vreemd gebogen orchideeën te halen. Zo te zien een onhandig instrument, maar elk exotisch/gegroeide bloem vraagt om een speciaal ontwerp en moeder natuur heeft niet geschroomd deze toe te passen in in onze ogen een uitzonderlijke vormgeving.

De violetstaart kolibries zijn een gewone verschijning in het hartje van Quito. In de kleine voortuintjes van de huizen waren zij vaste bezoekers van bloeiende struiken waarvan ik u de naam helaas schuldig moet blijven. Het zijn net papieren zweefvliegtuigjes, die als een schim aan je voorbij schieten. Maar van je aanwezigheid trekken zij zich niet te veel aan.

Als je door de stad met zijn talrijke winkeltjes, parken en lanen wandelt, kom je ogen en oren tekort. Aan zo'n drukke verkeersader in de stad stonden reuze coniferen. Uit een kluiwen van naalder hoorde ik fijne piepgeluidjes. Natuurlijk ben je dan razend nieuwsgierig wie de producent is van dat muziekje. Het duurde wel even maar daar kwam de muzikant tevoorschijn.

Hij was zo ijverig op zoek naar lekkerrijen dat hij zich niet om mijn aanwezigheid bekommerde. Trouwens dat is een eigenschap van vrijwel alle sijsjes en zoals ik het kon bekijken was dit een zwartkop sijsje. Lang liet hij zich niet bewonderen want weg was hij, verdwenen tussen de naalden. Met al het verkeer was het bepaald niet een gunstige plek om vogels goed te observeren. Zodra ik een paar stappen verder liep werd mijn aandacht weer door een geheel ander tafereeltje getroffen. Op een hoek van een straat had een indianenvrouwje post gevat met een rieten mandje, waarin bonen, mais en een gebraden marmot lag. Het spul

Homero met de rode rotshaan die overigens kort daarna al weer gevlogen was.

Rufous collared sparrow is de Engelse benaming van *Zonotrichia capensis*, de **bruinnek musgors**.

De soort wordt onregelmatig ingevoerd en kweekresultaten zijn bekend; zie jrg. 1981, pagina 152.

ging gretig van de hand. Opediend op een grauw stuk papier overgoten met een lik saus zag je de kopers zichtbaar van dit ochtendmaal genieten. In een stadspark werd onze aandacht getrokken door een geheel ander vogeltje. De Engelsen noemen hem Rufous-collared sparrow. Een paartje had een nestje in een boom van een soort essenbladeren.

Er liepen constant mensen onder de boom door. Maar niemand had in de gaten dat er een vogelnest vlak boven hun hoofd was gebouwd. En de musjes deden in het geheel niet geheimzinnig. Ze sleepten met bekjes vol voer en de jongen maar tekeer gaan wanneer de ouden het nestje naderden. Het mannetje is wat dieper van tint heeft een zwarte borsttekening en zoals de naam al zegt wat kastanje kleur op zijn vleugeltjes. Het vrouwtje is wat bescheidener van tint. Als het mannetje in extase raakt gaan de kopveertjes enigszins overeind staan en vormt het een pittig klein kuifje. Het was eind september dat wij dit tafereeltje gadesloegen en ik heb zo het idee dat de seizoenen voor hen geen enkel beletsel vormen

Op bezoek bij onze kleurrijke oerwoudbewoners in het Amazonegebied van tropisch Ecuador in Zuid-Amerika

om met broeden te beginnen. Er is daar trouwens geen enkele reden toe omdat Quito geen uitgesproken seizoenen kent.

Quito is een heerlijke stad om er in te dwalen en te genieten van die bonte mengeling die een grote stad kenmerkt. En voor de fotograaf een onuitputtelijk gebied om de sluiters te laten klikken. Bepaald gesteld op een camera zijn ze niet, want vooral de indianen onder hen hebben een ingeboren angst voor de lens. Zij geloven stevast dat je met het maken van een foto ook de macht over hen heeft gekregen. Vooral op markten, waar juist de aardigste tafereeltjes te zien zijn, kan het fotograferen moeilijkheden opleveren. Ik heb dan nogal

eens wat naar mijn hoofd geslingerd gekregen en dat waren echt niet alleen scheldwoorden. Overigens tot groot vermaak van Siem en Piet, die reeds van tevoren zagen wat er ging gebeuren.

Wat we zeker niet mochten missen is een bezoek te brengen aan een van de vele kerken die Quito rijk is. De Torro iglesia's de San Fransisco is door zijn schilderijen en sculptures wel een van de indrukwekkendste. Bij het altaar is de kerk van onder tot aan de nok belegd met het puurste bladgoud. Een geschenk van de toenmalige Spaanse koning in de 16e eeuw. Daarvoor hadden de Spanjaarden de Inca's van al hun goud beroofd, en dat was honderden malen meer dan er in de kerk te zien is. Voor ons was al die schittering, glamour en devote entourage in schrille tegenstelling met wat er zich buiten voor de kerk afspeelde.

Wij hebben u nu een paar dagen van de stad laten proeven en het wordt hoogtijd dat wij het oerwoud ingaan op zoek naar geheel andere belevenissen maar dat hoort u in de volgende aflevering.

Haak- of adelaarsnavel kolibrie, *Eutoxeres aquila*.

Violetstaartkolibrie, *Agelaiocercus coelestis*.

NUDEKNOOP DOORHAKKEN

Heeft u steeds getwijfeld?
Neem dan nu een voordelig besluit en geef uw dieren een zuurstofrijk klimaat (uiteraard ook belangrijk voor uw eigen gezondheid)

t/m 30 september geeft Wolro 10% KORTING op alle
ELEKTRONISCHE LUCHTREINIGERS

Unieke „geen gezeur“ garantie

Als het apparaat, om welke reden dan ook niet aan uw eisen voldoet en u stuurt het binnen 4 weken na aankoop onbeschadigd in dezelfde originele verpakking retour krijgt u uw geld terug.

Wilt u eerst uitgebreide informatie. Vraag dan om de gratis documentatie of kom eens langs. Direct telefonisch bestellen kan ook, draai 01807-18912.

WOLRO luchtreiniging

Smerenburg 47 2931 RB Krimpen a/d Lek
Telefoon 01807-18912
(Ook op zaterdag en iedere avond tot 10 uur)
Levering in Nederland en België.

Drie types
type 1 voor 50 m³, prijs / 285,— NU / 256,50
type 2 voor 100 m³, prijs / 425,— NU / 382,50
type 3 moeder-unit voor 40 m³ en uit te breiden met max. 12 elementen à 40 m³ per element, prijs / 330,— NU / 297,—
losse elementen voor 40 m³ per element, prijs / 79,— NU / 71,10

- Dit doet de luchtreiniger:
- vernietigt stof-/stankdeeltjes
  - vernietigt bacteriën en virussen
  - vernietigt schimmels en schimmelsporen
  - verbetert het zuurstofgehalte in de
  - verbetert de algehele conditie
  - eenvoudig te plaatsen, stekkerklaar.

BON

In gesloten envelop zenden aan WOLRO, Smerenburg 47, 2931 RB Krimpen a/d Lek

- Stuur mij: _____ stuk(s) luchtreiniger(s) à / 256,50
 _____ stuk(s) luchtreiniger(s) à / 382,50
 Stuur mij een moeder-unit met 1 element à / 297,—
 _____ stuk(s) elementen à / 71,10

Stuur mij uw gratis documentatie over luchtreinigers

Naam: _____
 Adres: _____
 Woonplaats: _____ Tel.: _____
 Postcode: _____

DOE HET NU! Zomeractie geldt tot 30 september a.s.

Geographische rassen

Wat zijn geographische rassen? Waardoor ontstaan ze en wat zijn de verschillen?

Een geographisch ras is een variëteit van één vogelsoort die kleine verschillen te zien geeft in bijvoorbeeld kleurdiepte, diepte in tekening, grootte, vorm of houding. Deze veelal oppervlakkige verschillen kunnen ontstaan als vogels een omvangrijk verspreidingsgebied hebben en zich daarin natuurlijke 'kloven' (meren, berggruggen, e.d.) bevinden die verhinderen dat de vogelsoort gemakkelijk van het ene naar het andere deel van het verspreidingsgebied kan overwippen. Bij vogelsoorten die tamelijk standvast zijn of vanuit welke windstreek jaar in jaar uit hetzelfde overwinteringsgebied opzoeken en daarin in het voorjaar weer terugkeren kunnen die geographische verschillen in de loop der honderden jaren ontstaan. Hetzelfde gebeurt eigenlijk ook bij vogelkwekers die een bepaalde stam opbouwen. Bepaalde eigenschappen blijven in het vogelbestand aanwezig, intensive-

ren zich en hebben tot gevolg dat soms wezenlijke verschillen worden gekonstateerd tussen vogels afkomstig van bepaalde kwekers. Voor vogels die volgens bepaalde tentoonstellingsrichtlijnen (standaardeisen) worden gekweekt dienen de verschillen uit de aard der zaak zo minimaal mogelijk te zijn. Alleen bij niet gestandaardiseerde vogelsoorten (diverse tropische vogels, Europese vogels, soms ook nog grote parkieten, papegaaien, e.d.) ziet men die verschillen die een gevolg kunnen zijn van het bestaan van geographische rassen. De Mozambiquesijs die u op de tentoonstelling brengt is misschien geler, forser en scherper van tekening dan de Mozambiquesijs die uw collega vijf maanden eerder kocht bij een andere handelaar, terwijl het toch duidelijk om dezelfde soort gaat. Wellicht kwam uw Mozambiquesijs uit een streek 500 kilometer meer landinwaarts dan de vogel die uw collega kocht? Tussen haakjes: stel dat beide vogels in vergelijkbare conditie zijn

wat moet de keurmeester dan doen? Krijgt uw vogel hogere punten dan het andere Mozambiquesijsje dat van nature gewoon niet mooier is?

Ik denk dat de Europese putter tot de verbeelding spreekt van elke vogel-liefhebber. Dezelfde putter nu is een mooi voorbeeld van een soort met vele geographische 'uitvoeringen'. Tussen de grote Russische putter met zijn felle kleuren en fiere houding en het kleine, bruinachtige puttertje uit Spanje en Portugal treft men een scala variëteiten in kleurdiepte, grootte en houding, alsmede snavellengte.

Ik denk dat het niet reëel is om op tentoonstellingen de voorkeur te geven aan de mooiste en de grootste maar in werkelijkheid gebeurt dat wel. Uiteraard kunnen bij gekweekte vogels verschillen op een aantal onderdelen eveneens het gevolg zijn van de voeding, verzorging, huisvesting en leeftijd.

Huub Vervest

Tekst: H.W.J. v.d. Linden Foto's: C. Scholtz/Cruiff H. Müller H. Bielfeld.

Het genus agapornis

Deze agapornis werd in 1887 ontdekt. Reichenow noemde deze soort naar de ontdekker Dr. G.A. Fischer. Omstreeks 1925 kwamen ze voor het eerst naar Europa. Reeds kort daarop werd er met succes mee gekweekt. Door de goede kweekbaarheid en lage aanschafprijs behoren ze thans tot de meeste gehouden agapornidensoorten.

Soortbeschrijving fischeri

Formaat: 15 cm.

Man en pop:

Voorhoofd, wangen en bief oranje-rood. De bovenschedel is meer donkeroranjerood overgaand in olijfgeel met een oranje tintje; verder op de achterkop en in de nek overgaand in een olijfgroenachtige bronskleur. De algemene lichaamskleur is groen; op onderborst, buik, flanken en anaalstreek geelachtig groen; vleugeldek en mantel donkergrasgroen. Het vleugeldek doet enigszins gehamerd aan. In de vleugelbocht bevindt zich een smalle gele vleugelrand. Grote vleugelpennen grijs. Stuit dof violet. Ondervleugeldekveren groen en blauw. Bovenstaartdekveren don-

Agapornis

kergrasgroen; onderstaartdekveren geelachtig groen. De grote staartveren, welke bijna geheel door de boven- en onderstaartdekveren bedekt worden, tonen vanaf de basis een grijs-oranje-rood-gele dwarstekening en dof hemelsblauwe staarttappen.

Snavel koraalrood met aan de basis een witte snavelriem. Ogen bruin, omgeven door een witte ring van washuid. Poten lichtgrijs; nagels donkergrijs.

Jongen:

De jongen zijn doffer van kleur, vooral op de kop. Op de bovensnavel bevindt zich een zwarte vlek.

Eieren:

Kleur wit, aantal 5 tot 6

Broedduur:

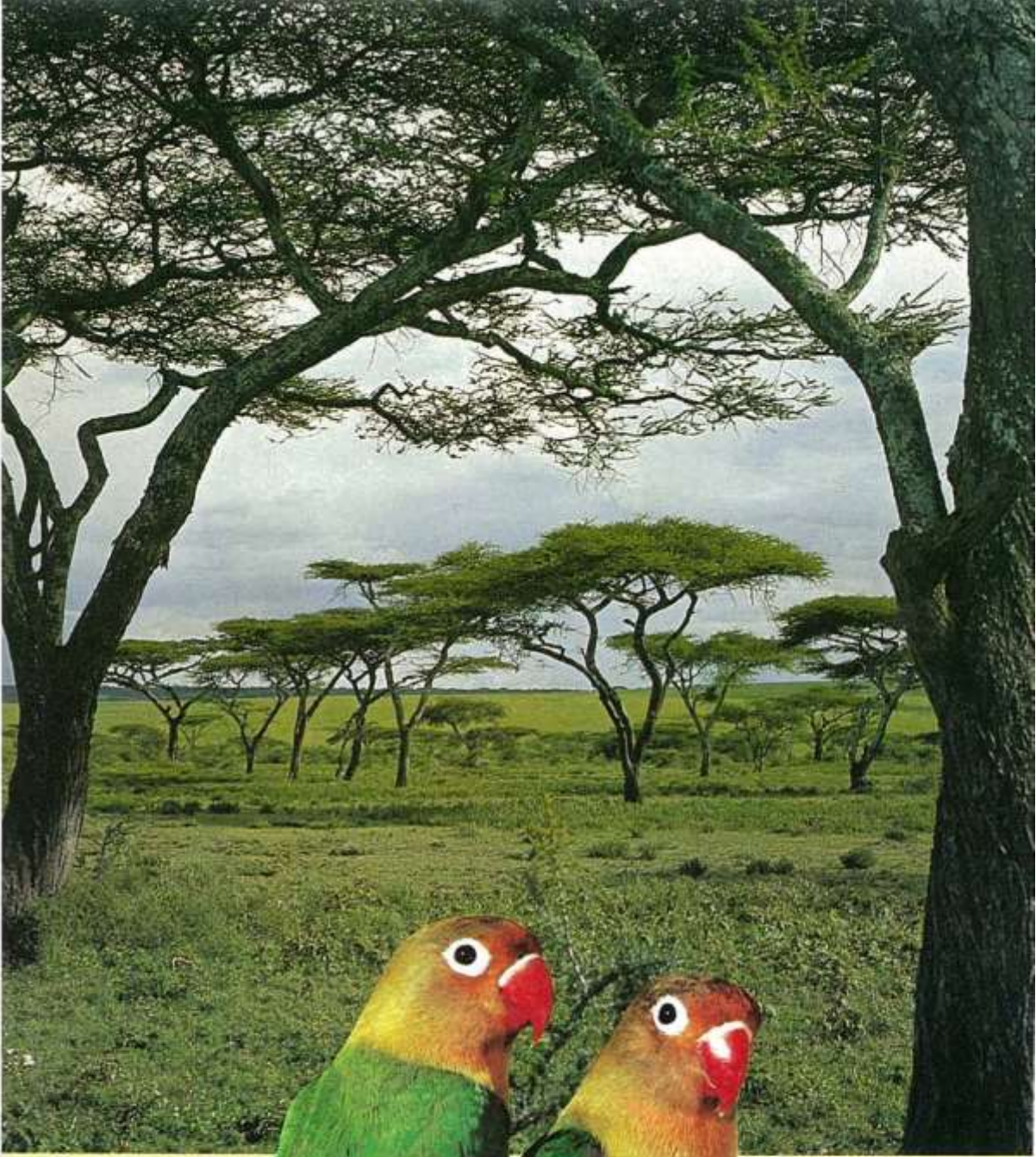
23 dagen. De jongen vliegen na 38 dagen uit.

Woongebied:

Noord-Tanzania, ten zuiden van het Victoriameer

De Agapornis fischeri leeft overwegend in kleine groepen in droge, met acasia's, dadelpalmen en semi-succulente boomsoorten begroeide, savanna's waar ze zich voornamelijk met graszaden voeden. Ook worden ze wel aangetroffen in cultuurgebieden waar veel mais en millet verbouwd wordt.

De natuurlijke broedtijd valt tussen April en Juli. De vogels broeden in kolonieverband. Ze nestelen bij voorkeur in boomholten maar ook wel in de oksels van palmen en allerlei holtes van schuren en gebouwen. Als slaappleaats maken ze dikwijls gebruik van het nest van de roodstaartwever (Histurgops ruficauda) en het is niet onwaarschijnlijk dat ze hierin ook broeden. In de nestholte wordt een omvangrijk bolvormig nest met sluipegang gemaakt van lange twijgen en schorsstroken, die de pop in haar snavel aansleept. Hoewel de fischeri

op slechts zo'n 60 km afstand van het woongebied van de personata leeft, overlappen de beide woongebieden elkaar niet. De reden moet gezocht worden in geografische barrières, zoals verschillen in terrein en flora. In gevangenschap geldt de fisheri als een gemakkelijke broedvogel, die zomer en winter buiten gehouden kan worden, mits een vorstvrij nachthok aanwezig is. Ofschoon ze in de natuur in kolonieverband broeden, dienen we de paren in gevangenschap paarsgewijs te huisvesten. Om teenbeschadigingen te voorkomen verdient het bovendien aanbeveling de aangrenzende voliëres met dubbel gaas te bespannen. 's Nachts slapen deze vogels graag in een nestkast of natuurbroedblok. In de keuze van nestmateriaal zijn ze niet erg kieskeurig. Behalve de bekende wilgetakken nemen ze ook lege aren van trosgierst, grashalmen en zelfs bladeren en brem. In de nestkast bouwt de pop van ongeveer 10 cm. lange stroken een bolvormig nest met een sluipegang, die naar het vlieggat leidt. De eieren worden om de andere dag gelegd, meestal 5 à 6 in getal, een enkele keer tot 8 stuks. Het broeden be-

gint doorgaans na het leggen van het tweede ei. De pop broedt alleen. De man voert de pop op het nest en houdt haar soms urenlang gezelschap. De jongen hebben bij de geboorte oranjerood nestdons dat naarmate ze ouder worden verandert in donkergrijs. Op de negende dag worden de jongen geringd. Tijdens de opfokperiode hebben deze agaporniden veel behoefte aan groenvoer. Ook halfrijpe graszaden en stukjes appel en peer behoren steeds ter beschikking te staan. Na het uitvliegen worden de jongen nog ongeveer 2 weken door de ouders gevoerd. Na 14 dagen zijn ze zelfstan-

dig en moeten we de jongen apart zetten. In het algemeen beginnen de ouders dan aan een volgende ronde. Om uitputting van de poppen te voorkomen dienen we na drie rondes geen gelegenheid tot nestelen meer te geven.

Mutaties

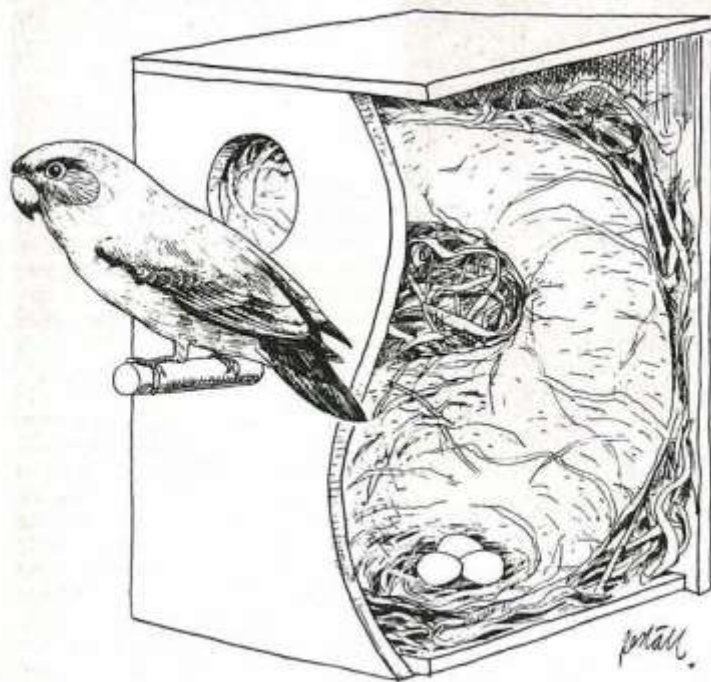
Bij de *Agapornis fisheri* zijn er in totaal 4 mutaties opgetreden. Twee mutatievormen, t.w. de cinnamon en de zeegroene, bleken jammer genoeg niet levensvatbaar en stierven na enkele maanden. Van de beide overgebleven mutatievormen zijn tot op heden slechts enkele exemplaren gekweekt, zodat het nog wel enkele jaren kan duren dat ze in bredere kring gehouden zullen worden. Hierop vooruitlopend zal ik ze alvast beschrijven.

Gele zwartoog: Voorhoofd donkeroranjerood. Op de kruin donkeroranje en vandaar naar de nek geleidelijk overgaand in diep geel. Wangen, bief en bovenborst donkeroranje. Tussen de oranjerode wangen en de diepgele nekkleur bevindt zich een oranjegele overgangszone. Algemene

Vogel

Copy

lichaamskleur diepgeel. Grote vleugelpennen iets lichter geel. Stuit wit. De diepgele grote staartpennen tonen een oranje-rode dwarstekening en witte staartstippen. Snavel koraalrood met aan de basis een witte snavelriem. Ogen donkerbruin, omgeven door een witte ring van washuid. N.B. De gele zwartoog is geen inovorm maar een leucistische vorm van melanine beletting. Karakteristiek voor de inovorm is dat niet alleen het melanine ontbreekt in de bevedering maar ook in de ogen, vandaar dat ino's rode ogen hebben. Bij de leucistische vorm ontbreekt alleen het melanine in de bevedering.

Bont: Voorhoofd, bovenschedel en masker als de wildvorm. Algemene lichaamskleur als de wildvorm, doch onderbroken door gele veervelden. Slagpennen bleekgeel. Gezien het geringe aantal bonten dat er momenteel is, valt over de variabiliteit van het bontpatroon nog weinig te zeggen. Zover thans bekend wordt de stuitkleur door deze mutatie niet aangetast.

De poten zijn grijs of vleeskleurig en de nagels variëren van donkergrijs tot hoornkleurig.

Kwaliteitsvoerders voor à onze gevederde vrienden

van Wijngaarden Diervoeders b.v.

POSTBUS 484 - 1200 AL HILVERSUM - TEL: 035 - 41756

Zaterdag 25 september 1982

Vogelmarkt

Vogelmarkt in de markthal te BARNEVELD. Deze markt is geopend van 11.00 tot 16.00 uur, wordt een vogelmarkt, waar alle soorten vogels ingebracht kunnen worden, met uitzondering van duiven, kwartels en fazantachtige vogels.

Vogelliefhebbers kom ZATERDAG 25 SEPTEMBER 1982 naar BARNEVELD daar deze markt naast de KLEINDIERMARKT elke woensdag een trekpleister is voor alle VOGELLIEFHEBBERS.

Georganiseerd door:

G. J. VAN NORDEN

Vogel- en dierenvoerders

Jan de Jagerweg 8 - Voorhuizen

en vogelvereniging „Kweeklust“

Inlichtingen bij:

G. J. VAN NORDEN Tel. 03429-1566

HOLLANDIA Sportprijzen

VRAAGT ONZE GRATIS CATALOGUS

01720-73314

foto's van een hobby

Zo maakt u geslaagde hobby-foto's (8)

Ook de film is van belang!

We leven in de tijd van 'de royale keus'. Dat geldt voor veel terreinen en zeker ook voor dat van de fotografie. Vroeger was er voor de gemiddelde fotograaf eigenlijk maar één camera-type. Dat was het beroemde vierkante boxje. Tegenwoordig is er keus uit een overvloed aan typen en per type uit vele varianten en merken.

Ook voor de film

Dat geldt ook voor de film, die in de camera het licht opvangt en – na een chemisch proces – dat licht omzet in een negatief beeld of bij dia's in een positief beeld. Er zijn zwart/wit- en kleurenfilms, snelle en langzame films, negatief- en diafilms. De laatste weer verdeeld in films voor gebruik bij kunstlicht of bij daglicht. En de nieuwste ontwikkeling is een zwart/wit film met een wisselende gevoeligheid, waarmee je dus in de volle zon en ook in een zwak verlichte ruimte goedbelichte foto's kunt maken.

De eigenschappen

Wie de fotografie toepast bij zijn hobby, hoeft niet alles te weten over de eigenschappen van het filmmateriaal. Toch is het goed rekening te houden met vooral één punt, waar je ook als hobby-fotograaf mee te maken kunt krijgen. Dat is het hierboven al genoemde begrip 'snel' en 'langzaam'.

DIN of ASA

Als u de verpakking van een filmpje bekijkt, dan ziet u er altijd deze twee afkortingen op staan met daarvoor een cijfer. De eerste betekent 'Deutsche Industrie-Norm' en de tweede 'American Standard Association' en beide cijfers geven de gevoeligheid aan van de betreffende film. Omdat twee aanduidingen voor hetzelfde begrip te veel van het goede is, heeft de industrie een nieuwe afkorting in-

gevoerd: de aanduiding ISO gevolgd door het DIN- en het ASA-cijfer. In de toekomst zal alleen de ISO-vermelding worden gebruikt.

Veel soorten licht

We weten allemaal, dat licht niet altijd en overal een gelijke sterkte heeft. Een zonnig tafereel op het strand of een sfeervol met kaarsen verlichte huiskamer zijn wel de uitersten. De camera kan – door het bijna sluiten (bij veel licht) of het openen (bij weinig licht) van de lensopening een deel van dat verschil opheffen. Ook de belichtingstijd kan daar veel aan doen. Zelfs de lens is van invloed, want hoe lichtsterker deze is, hoe minder lichtverlies er zal zijn. En als het te donker is, dan kan ook een flitser helpen om toch een goed beeld te verkrijgen.

Niet genoeg

Dit alles is echter niet genoeg om de uitersten te omvatten en daarom is er ook de filmgevoeligheid, die voor amateurgebruik loopt van 32 ASA (16 DIN) tot 400 ASA (27 DIN). Hoe hoger het cijfer, hoe gevoeliger de film is.

Bij de ASA-aanduiding verdubbelt de gevoeligheid met het cijfer (een 64 ASA-film heeft dus de dubbele gevoeligheid van een 32 ASA-film) en bij de DIN-vermelding verdubbelt de gevoeligheid per 3 eenheden (19 DIN is dus tweemaal zo gevoelig als een 16 DIN-film). Vroeger had een erg gevoelige film een korrelstructuur, die bij een sterke vergroting erg duidelijk zichtbaar was. De moderne 400 ASA-films kunnen zonder bezwaar 10 of 15 keer vergroot worden.

Enkele tips

Vooraf voor de hobby-fotograaf is het aan te raden om bij het fotograferen steeds te werken met één filmmerk. Dat is vooral bij kleurendia's van belang. Elk merk heeft namelijk zijn specifieke eigenschappen. Hoe beter u deze leert kennen, hoe beter ook het resultaat zal zijn. Bovendien is bij dia-films de belichtingsmarge erg klein; door het gebruik van één vast merk weet u hoe ver u in dit opzicht kunt gaan.

Keuze van gevoeligheid

Wie vaak foto's moet maken in minder goed belichte ruimten of van snelle onderwerpen of bij zijn hobby bij voorkeur niet flitst, zal kiezen voor een gevoelige 400 ASA (of 27 DIN) film. Ook omdat deze film de 'sfeer' van een onderwerp vaak bijzonder goed kan overbrengen. Wie veel licht tot zijn beschikking heeft of zonder bezwaar kan flitsen, kan een gemiddeld gevoelig filmpje kiezen van bijv. 125 ASA (22 DIN). Aan dat flitsen en alles, wat daarmee samenhangt, zal in het volgende nummer uitvoerig aandacht worden besteed.

Bij de foto:

Een slecht verlicht verblijf van een uil en toch een goedbelichte foto: dat is ook zonder flitslicht mogelijk met een extra gevoelig filmpje van bijv. 400 ASA (of 27 DIN).

ONKRUIDEN

Rolklaver (*Lotus corniculatus* L.)

Een taaië plant, die het tientallen jaren op één plaats kan uithouden is de Rolklaver; We kunnen deze klaversoort, die echter naar een andere naam luistert dan de overige soorten, letterlijk overal vinden: In bermen, op hooilanden, in heggen enz. Daar tonen zij hun gele, soms ook roodachtig gekleurde bloemen.

Na de bloei, welke zich kan uitstrekken van mei tot in de late herfst, ontwikkelen de zaadpeultjes die als de vingers van een hand in alle richtingen wijzen.

De naam Rolklaver heeft de plant vermoedelijk aan deze peultjes te danken. Als de zaden rijp zijn, splitsen de peuldelen en rollen zich als een horlogeveer op. In oude tijden werden alle vlinderbloemigen (waarbij ook de Rolklaver behoort) aangeduid met de welluidende naam Lotus. Nu draagt alleen de Rolklaver deze naam nog. Lotus is woordelijk vertaald: na het bad, een onduidelijk naam. Duidelijker is de soortnaam corniculatus dat afgeleid is van cornu, wat hoorn betekent. Als we de peultjes wat beter bekijken, ontdekken we dat het omgebogen einde erg veel op een hoornje lijkt.

P.J. de Penning.

Noteer nu al in uw agenda!

VOGEL '83

met meer dan 7000 vogels in honderden soorten.

De **GROOTSTE VOGELSHOW** van Nederland.

Van 13 t/m 16 januari 1983
in HET TURFSCHIP te BREDA.

EEN GEVLEUGELD EVENEMENT

Geopend:

Donderdag 13/1 van 14-22 uur

Vrijdag 14/1 van 10-22 uur

Zaterdag 15/1 van 10-19 uur

Zondag 16/1 van 10-17 uur

Toegangsprijzen:

Volwassenen f. 6,-

Kinderen tot 12 jaar

en bejaarden f. 2,50

Onze harzervogels

De grote ronde is voorbij. Het jaar behoort wat betreft de kweek weer tot het verleden. De laatste jongen zijn nu bijna allemaal zelfstandig, en wij kunnen de kweek voor dit jaar afsluiten. De uitkomst zal verschillend zijn.

Er zullen evenals andere jaren kwekers zijn die de uitkomsten meevielen voor wat betreft de kwantiteit. Ook zijn er weer liefhebbers die minder goed of wel slecht uit de bus komen. Dat zullen wij houden, ieder jaar weer. Laten wij allen nu eens terug zien op het afgelopen seizoen dan moeten wij bekennen dat het anders is gegaan dan wij gehoopt en verwacht hadden. Het is best mogelijk dat wij het aantal jonge vogels kregen waarop wij gehoopt hadden, maar zijn alle paringen verlopen als wij tevoren gedacht hadden? Waren er geen mannen bij die slecht of in het geheel niet bevruchtten? Gingen alle poppen volledige nesten leggen, waren zij steeds rustig, braken er geen eieren, broedden zij goed en verzorgden zij steeds de jongen tot uw tevredenheid?

Daar ontbrak bij de meeste nog wel eens wat aan. Wij werden er nu ook weer met de neus bovenop gedrukt dat de kanariekweek geen rekensommetje is en dat ook nimmer zal worden. O ja, ik weet het wel wij kunnen de goede resultaten op allerlei manieren bevorderen.

Door het kweken met gezonde vogels, goede huisvesting, waarbij voldoende zuurstof een grote plaats inneemt, een goede voeding en een voortdurende observatie, zal de uitkomst zeker ten goede komen. Er blijft daar buiten nog een factor bestaan, en dat is heus de kleinste niet, die wij geluk noemen. En met deze moeten wij terdege rekening houden. Als het goed gaat kunnen wij hem beschouwen als de lachende derde, maar als de zaak scheef gaat, is het voor ons een zeker noodlot. Die factor echter, waar wij bijna niets aan kunnen doen, is er de oorzaak van dat onze sport steeds weer nieuw blijft. Dat wij steeds weer voor dingen komen te staan waar wij in het geheel geen rekening mee gehouden hadden. En met dat beeld voor ogen moeten wij ook het tegenwoordige en de toekomst bezien. Onze jonge mannen beginnen nu al een aardig lied te zingen. Nog ligt het niet geheel vast, maar dat vordert met de dag. Als u de jonge mannen nogal helder door de zon beschinen heeft ondergebracht, dan is het nu tijd om die vogels enigszins voor dat felle zonlicht te beschermen. Het is nu zaak dat de vogels zolang mogelijk rustig gehouden worden.

Ook de voeding speelt hierbij natuurlijk een belangrijke rol. U moet een voeding verstrekken, waardoor de vogels in de gelegenheid zijn om hun rui te voltooien. Maar de voeding moet ook weer niet zo krachtig zijn dat de vogels als het ware uit elkaar spatten als ze hun lied brengen. Want dan gaan ze heel gauw de hoge toeren weer vertroetelen dus het is zaak het zachte volle lied te laten brengen. En dat zal in de eerste plaats gebeuren als ze niet te licht gehuisvest zijn.

Als u de vogels vaak een bezoek brengt op verschillende tijden van de dag, dan zult u horen dat de zanger die zijn lied als laatste tegen het vallen van de avond laat horen, de mooiste zang brengt. Deze zang klinkt vol en diep en is zacht voorgedragen. Ik wil hiermee niet beweren dat het harzerheid zacht moet zijn, integendeel. Het moet een krachtig en vol lied zijn, maar dan toch liefst niet in augustus, dat is wel een beetje te vroeg. Wij moeten de vogels pas zo ver hebben tegen eind november. Dus wij hebben voor de opleiding tot volleerd zanger een zee van tijd. Laten wij die gelegenheid dan ook gaan benutten, want al vliegen de mannen nog onder elkaar in de vluchten of volièeres, reeds nu beginnen ze onze aandacht te vragen die niet mag verslappen tot op het tijdstip der wedstrijden. Als wij onze aandacht op een dergelijke manier aan onze vogels schenken, zal het straks ook niet moeilijk zijn om de stammen bij elkaar te zoeken, want wij weten

tegen die tijd precies wat onze vogels kunnen brengen. Tevens weten wij dan ook welke vogels bij elkaar passen.

Dit geldt natuurlijk niet als wij veel jonge mannen gekweekt hebben, maar de uitblinkers hebben wij al in onze gedachten genoteerd. Het is vooral aan te bevelen om te zorgen dat onze jonge vogels een zo rustig mogelijk verblijf hebben, dan kunnen zij kalm aan de studie zijn, zonder dat ze door factoren van buitenaf gestoord worden. Mochten wij er een zien welke er steeds op uit is om zijn soortgenoten lastig te vallen, vangt die er dan uit. Ook vogels met neustoeren of hoge toeren kunt u het beste buiten het gehoor van de anderen brengen. Bij mij wordt gebruik gemaakt van de zangstudie stok. Dat is een zitstok die voldoende ruimte biedt voor de vogels in het betreffende verblijf om er op te zitten. Indien een stok ontoereikend zou zijn kunnen daar meerdere stokken voor genomen worden. Het is in de meeste gevallen afhankelijk van de beschikbare ruimte en het aantal gehuisveste vogels. U bevestigt de kleine plankjes of hardboard het beste, door die stok in te zagen op ongeveer 10 cm van elkaar.

U scheidt dan gelegenheid voor de jonge mannen die tussen twee van dergelijke afscheidingen gaan zitten, om rustig en ongestoord hun lied in te studeren. Het is dan voor andere vogels onmogelijk om veren te plukken of ze te verjagen.

De jonge mannen moeten er eerst even aan wennen, maar als ze het eenmaal weten zullen zij meestal steeds dezelfde plaats opzoeken als hun zanguurtje is aangebroken.

Indien u niet teveel gekruist heeft met vogels die verschillende erfelijke eigenschappen bezitten, dan kunt u het beste een oude man nemen die geen fouten, maar diepe volle toeren op een rustige manier brengt. U kunt deze bij de jonge mannen in de vlucht doen en hem als voorzanger doen optreden.

Deze zal de jonge vogels als het ware de spelregels leren. Nu zullen er wel zijn die zeggen dat ze nimmer een voorzanger gebruikt hebben en toch goede punten behaalden op de wedstrijden.

Dat is ook wel mogelijk, want een voorzanger is niet beslist noodzakelijk, daar valt of staat de kans op een

goede uitkomst niet mee. Maar als de jonge vogels en de voorzanger erfelijk dezelfde eigenschappen hebben, dan zal een voorzanger leiding geven (en dat maken wij later in de zangkast ook mee) dan zal een oude man meestal de andere vogels als het ware aantrekken of zoals het woord het reeds jaren zegt 'voorzingen'. Daardoor komen de jonge mannen er eerder toe om hun lied in te zetten, of om deze tijd nog hun studie te beginnen. U kunt voor dat doel natuurlijk ook meerdere oude mannen gebruiken. Maar begaat u nimmer de fout om twee oude mannen bij elkaar te doen. Dat loopt meestal fout af. Die twee zullen gaan vechten dat de veren er af stuiven en zal de sterkste niet rusten voor dat zijn rivaal ten dode gedoemd is. Wel kunt u er drie of meerdere bij elkaar onder brengen. Indien er dan twee van die vogels met elkaar een gevecht beginnen, is een derde vlug ter plaatse om er tussen te komen en de vechtenden te scheiden of om ze af te leiden. Indien er onverhoopt tijdens de rui vogels bij zijn die op bepaalde plaatsen een kale huid vertonen, dan is daar meestal wel iets aan te doen. In negentig van de honderd gevallen is dat verschijnsel te danken aan vedermijt. Dat is een parasiet die leeft onder de opperhuid der vogel en die de veerschachten beschadigt. Daardoor kunnen die veren niet groeien en wordt of blijft die vogel op die plek kaal. Meestal is dat euvel op de kop van de vogel zichtbaar. Indien u dit verschijnsel wilt bestrijden, kunt u het beste wat jonge jenever nemen. U maakt daarmee uw vinger nat en wrijft de vogel goed in op de kale

plaats. Dat doet u zo om de andere dag een tijdje en dan zult u meestal zien dat de veren terugkomen. In een tijd die buiten de rui valt komen de veren moeilijker terug. En nu wil ik een hele lelijke vraag stellen.

Waar heeft u uw oude poppen ondergebracht? Hebben die vogels van u de beste plaats gekregen die u had of zitten ze weer ergens achteraf of onder in een voor hen te klein vertrek dat vaak vergeten wordt om op tijd schoongemaakt te worden. Als dat zo is dan is er iets mis met u, want die vogels hebben het toch maar weer geleverd.

In het voorjaar waren u deze vogels goud waard, u had uw verwachtingen op die vogels gesteld. Nu vragen zij wel niet om een beloning, al zal die zeker op zijn plaats zijn, maar in ieder geval wel om een goede verzorging, dat hebben zij minstens verdiend en daar hebben zij recht op. Indien u vergeten hebt dat te doen, haal ze uit hun benarde toestand en geef ze wat u kunt. Als straks in december op de wedstrijd blijkt dat u van bepaalde poppen uitmuntende jongen heeft gekregen, dan is het te laat om dergelijke vogels uit de verdrukking te halen, want dan hebben ze al te veel geleden om het volgende seizoen met inzet van 100% te beginnen. Een overschot aan energie is dan zeker niet beschikbaar. Daarom is het nu zaak om die vogels een goede zo niet de beste plaats te geven. Sportvrienden u weet het zelf dat dit vaak iets te wensen overlaat.

Veel kwekers zijn, om het maar te zeggen, 'mensen van de dag'. Als de tijd daar is wordt er pas aan gedacht. Wij als kwekers moeten echter vooruit zien dat kan nodig zijn. Het is bijvoorbeeld nodig om van alle bijzon-

derheden van een vogel aantekening te houden. Het heeft geen zin een vogel die maar kleine nesten eieren legde, of die verschillende dagen oversloeg bij het leggen van een ei, een volgend jaar weer in de broedkooi te doen, als u tenminste over andere of jonge vogels van een goede soort kunt beschikken. De popjes die echter goed hebben voldaan, moet u door de aantekeningen kennen, dan weet u bij de aanvang van het nieuwe kweekseizoen wat u kunt verwachten.

Het komt natuurlijk wel eens voor dat een bepaalde vogel het ene jaar prima is en het andere jaar er niets van terecht brengt. Een dergelijke vogel is in dat tweede jaar dan niet in goede conditie, dan mankeert er iets aan die vogel. Als het daarom de eerste ronde mislukt, door dood gaan der jongen of niet voldoende voeden door de pop, dan moet u er onmiddellijk van overtuigt zijn dat er iets niet klopt. U moet dan proberen om een dergelijke vogel zo vlug mogelijk weer gezond te krijgen en in goede conditie voor de volgende ronde. In veel gevallen is dat een kwestie van maar enkele dagen. Als u een paar maal de gebruikelijke medicijn heeft verstrekt, is het euvel vaak verholpen. Dat geldt ook voor poppen die niet zo goed voeden, of jongen die niet vlug genoeg groeien. Maar sportvrienden ik ben al weer bezig met een volgend kweekseizoen en dat is toch niet de bedoeling. Laten we ons nu bepalen tot de opleiding voor de zang. Ik wens u daarbij veel genoeglijke uren en succes.

Tekst: P. Serpenti.

G.J. van Gelder bv. Zaandam Holland

VOGELZADEN

130 jaar ervaring in vogelzaden

tel.: 075 - 166951

Uitsluitend verkrijgbaar in de dierenspecialzaak

Exotische vogels, huisdieren Ja of Nee?

1. Dierenbeschermings-aspecten (vervolg)

2. Sterfte vóór het vliegtuigtransport

Gewoonlijk kan deze periode in meerdere fases worden onderverdeeld: de vangst, transport naar een verzamelcentrum, opslag in verzamelcentrum, transport naar exportplaats, opslag in exportplaats. Exacte cijfers over de sterfte tijdens deze periode zijn niet bekend, maar er zijn vele sterke aanwijzingen dat deze aanzienlijk hoger ligt dan de sterfte tijdens het vliegtuigtransport. De schattingen van diverse onderzoekers variëren nog al, maar geven daarentegen alle sterftcijfers aan van vele tientallen procenten. Robbins schat dat ca. 50% tussen de vanger en de kleinhandelaar sterft. Lehman schat dat 90% van de vogels sterft alvorens ze geëxporteerd worden. Domalain, zelf ooit een handelaar-vanger van wilde dieren vermeldt dat vogels het meest te lijden hebben aan de transporten in de binnenlanden, meer dan andere diersoorten; volgens hem moet men rekenen op zo'n 40% verliezen voordat ze een verzamelcentrum bereiken.

Ingels vermeldt over Tangara's dat in sommige verzamelcentra soms meer dan 50% ervan sterft. In 1969 werden op één dag door een Duitse handelaar 26.000 wildvangvogels geëxporteerd uit Bogota; hieronder bevonden zich zeldzame soorten zoals Rots-hanen, Quetzals en duizenden Kolibri's. Vlak voordat het vliegtuig opsteeg lagen de hokken al bezaaid met lijken; de exporteur vertelde dat tenminste de helft de plaats van bestemming dood zou bereiken en dat slechts enkele van de vogels die het zouden overleven een langer leven beschoren zou zijn dan 1 of 2 maanden.

Vele prachtvinken die door India geëxporteerd worden zijn door de exporteurs vaak fel rood, geel of groen geverfd. Hoewel na de rui de normale kleur uiteraard weer terugkeert, wordt dit gedaan om de vaak vrij somber gekleurde vogeltjes beter te verkopen. Het verfpocédé bestaat uit het over de kooien leeggietsen van emmers kleurstof, uit spray- of dompelmethode. Op deze wijze zou ongeveer eenderde deel van deze vogels gedood worden. Het aantal geverfde vogels dat wordt geëxporteerd is niet bekend, maar een Indiase handelaar beweerde dat hij er tien miljoen (!) naar slechts één New Yorkse handelaar exporteerde. Platt schatte dat zich tussen de half en één miljoen geverfde vogels bevonden op de Hogg-markt in Calcutta gedurende zijn bezoek in 1974.

3. Sterfte ná het vliegtuigtransport

Ook de periode na het vliegtransport kan worden verdeeld in meerdere fases: opslag op vliegveld, transport naar en opslag bij de (groot-)handelaar, eventueel nog transport naar en opslag bij de détailzaak en tenslotte transport naar en huisvesting bij de particuliere vogelhouder. Sterftcijfers zijn ook over deze periode onbekend en schattingen hierover variëren wederom zeer sterk. De secretaris van de Foreign Bird Importers Association schatte het sterftcijfer op 2%, maar wellicht gaf hij een veel te gekleurd beeld. Een handelaar in Insecten- en Vruchtenetende vogels schatte de sterfte na het vliegtransport op 50%. Een onderzoeker schatte dat van de 400.000 in Noord-Rijn-Westfalen geïmporteerde vogels er 250.000 tot 300.000 gestorven waren voordat zij hun eindbestemming bij de particuliere vogelhouders hadden bereikt.

Van enkele importzendingen die op Heathrow arriveerden is het sterfteverloop gevolgd toen deze zendingen niet direct werden afgehaald door de importeurs. Ondanks de goede verzorging stierf binnen 1 week nog 15% van een zending van 700 uit India afkomstige halsbandparkieten, welke zending tijdens het vliegtransport slechts een sterftcijfer van 2% had. Eveneens stierf nog 21% van 300 *Agapornis personata*-exemplaren, die pas 3 dagen na aankomst door de importeur werden afgehaald. Van een zending met 518

vogels (bestaande uit verschillende parkietensoorten en Indische Scharrelaars) was na 1 week zelfs 80% gestorven.

In 1976 verscheen een krantenbericht dat melding maakte van wan-toestanden op de Belgische luchthaven Zaventem. Daar zouden grote aantallen vogels, waarvoor de importeurs geen belangstelling meer hadden omdat ze in te slechte conditie verkeerden, of die gewoonweg niet werden afgehaald, levend in verbrandingsovens vernietigd worden. Ook wanneer de vogels uiteindelijk terecht zijn gekomen bij de particuliere vogelhouders ontkomen zij vaak nog niet aan een vroegtijdige dood. Vooral tijdens de acclimatisatieperiode sterven nog vele vogels. Robiller vermeldt dat de sterfte onder prachtvinken gedurende het transport tot aan de groothandelaar nog niet erg groot is; pas na meerdere keren van omgeving te zijn verwisseld zouden de grote verliezen beginnen onder de vermoeide vogels, ook al is de nieuwe omgeving beter dan die gedurende het transport. Ook door andere onderzoekers is aangetoond dat vele gevolgen van stress zich pas weken, of zelfs maanden later kunnen manifesteren. De acclimatisatie verloopt bij veel soorten niet zonder problemen; vooral veel-eisende soorten zoals nectar- en insectenetters acclimatiseren moeilijk.

4. Totale sterfte

De totale sterfte als gevolg van de internationale vogelhandel is moeilijk te schatten. Desalniettemin wijzen vele schattingen van deskundigen erop dat van het oorspronkelijk aantal gevangen vogels **tenminste 50%** sterft nog vóórdat ze geëxporteerd worden en **nog eens 20 tot 25%** na de import. Dit betekent dat voor het importeren van 5 miljoen vogels door de belangrijkste importlanden er 10 miljoen vogels jaarlijks aan de natuur onttrokken worden, waarvan er dan uiteindelijk slechts hooguit 4 miljoen terecht komen bij de particuliere vogelhouders, dierentuinen, enz. Daarbij moet gezegd worden dat voornoemd aantal van 5 miljoen een strikt minimum-aantal is, want het werkelijk aantal geïmporteerde vogels ligt waarschijnlijk veel hoger.

de volière van de maand

Tijdens de zomer van 1980 is M. de Lang, Marshallweg 20 in Hurwenen, samen met een goede kennis, begonnen aan de bouw van een uitstekend vogelverblijf. Je kunt in dit geval niet spreken van een volière maar meer van een kweekruimte. Het geheel heeft een oppervlakte van 7 x 3 m en is 2.50 m hoog. Allereerst werd een fundering van 30 cm diep en vervolgens een betonnen vloer van 10 cm dik gestort. Hierop is een halfsteens muurtje gemetseld waarin de ankerbouten werden bevestigd waarmee later de houten opbouw is vastgezet. Het bouwwerk is voorzien van de nodige ramen en uiteraard een deur. Het bouwwerk is afgedekt met pan-

nen. Het plafond is gemaakt van 15 mm vezelplaat dat ook is gebruikt voor de aftimmering waardoor er een dubbele wand is ontstaan.

Na het interieur enkele malen goed te hebben gewit is er een elektrische verlichting in aangelegd. De drie 120 cm lange TL-lampen en de 10 watts schemerverlichting worden in- en uitgeschakeld door een met fotocel voorziene schakeldok. In de kweekruimte zijn vier vluchtjes geprojecteerd welke gemaakt zijn van dikwandige $\frac{3}{4}$ pijp die met vierkants 19 mm gaas bespannen zijn. Tegen de achterwand vinden 18 ruime broedkooien een plaats.

Voorts is er een zaadsilo - inhoud 150 kg - aanwezig, alsmede een klein wasbakje met aanrechtje, stromend water en een op de riolering aangesloten schroputje in de vloer. De centrale verwarming houdt de temperatuur in de wintermaanden op ongeveer 12 graden celsius. Voldoende frisse luchttoevoer (zuurstof) is verzekerd door regelbare ventilatieroosters.

De levende have bestaat uit agaporniden en dwergpapegaaien en de heer Lang tekent nog aan dat dankzij de heer Grandia die hem met raad en daad heeft bijgestaan, de kweekresultaten niet uitblijven.

Foto 1, 2 en 3 geven u een duidelijk beeld van deze hoog gekwalificeerde kweekruimte en wat dat betreft is het ons niet verwonderlijk dat de kweekresultaten navenant zijn.

Heel wat minder soepel verliep de mogelijkheid om een volière te bouwen bij W. Timmermans, Van der Loostraat 14 in het Noordbrabantse Veer. Er was nogal wat overredingskracht voor nodig om toestemming te krijgen om een dergelijk bouwwerk op te richten. De aanhouder wint gaat ook in dit geval weer op. Timmermans woont boven de bedrijfsruimte van zijn vader en dan mis je natuurlijk een tuin. Wel beschikte hij over twee vrij grote terrassen waarvan hij er, na zoals u al hebt begrepen, lange discussies, er een kreeg toegewezen. Voor dat de gegeven toestemming zou omslaan in een afwijzing, toog hij aan de slag. Na vliegensvlug een schets te hebben gemaakt en het benodigde hout te hebben aangeschaft, volgde de daadwerkelijke bouw. Het uiteindelijke resultaat ziet u op foto 4 en 5. De volière rust op een houten vlonder en staat geheel los van de muur, zoda; bij een eventuele verwijdering er geen 'littkens' achterblijven.

Het bouwsel is 3 m lang, 1,50 m diep en 2,10 m hoog, opgetrokken van houten balkjes van 5 x 7 cm. De achterwand is dicht gemaakt met mazonietboard. Binnenwerks is een nachtverblijf geprojecteerd dat gemaakt is van houten deeltjes. Het is dubbelwandig en heeft een oppervlakte van 85 x 105 cm. Bovendien is dat nachtverblijf geïsoleerd met tempex, en voorzien van elektrische verlichting en verwarming. De verlichting werkt op een schakelklok. In de rechterzijwand van dat verblijf zijn twee raampjes aangebracht met daarbo-

ven een invlieggat. De voliëre is bespannen met groen geplastificeerd vierkantsgaas en is afgedekt met pvc golfplaatjes. De voliëre wordt bewoond door wat kanaries, gouldamadines, granaat- en melbaastrildes en wat zebravinken. Ze voelen zich best thuis in de voliëre en geven vriend Timmermans veel ontspanning en voldoening. Nou ja, wat wil je dan nog meer?

Als u ook eens uw voliëre in deze rubriek beschreven wilt zien, stuur dan zo scherp mogelijke foto's daar-

van op met een zo uitgebreid mogelijke beschrijving. U weet het adres? NBvV, Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom. Het is niet alleen leuk voor u zelf, maar heel veel anderen lezen deze serie ook met plezier. Doet u mee?

Rode Ibis

Eudocimus Ruber

Illustratie van de auteur prof. dr. Anthonie Stolk

Hoe is het mogelijk dat een bijzonder fraaie vogel als de zuidamerikaanse rode ibis het uitsterven zeer nabij is geweest, omdat zijn vlees voor sommige culinair-ingestelde individuen zo bijzonder smakelijk is! Gelukkig is hierin door de algehele bescherming in 1953 verandering gekomen en is de toekomst van deze schoonheid voorlopig zeker gesteld. Een bekend reservaat is de **Carony Sanctuary** op Trinidad, waar men de onvergetelijke aanblik van deze vogel in de mangrove-vegetatie kan bewonderen. Daarin worden ook de nesten gebouwd met materi-

aal dat voornamelijk door de mannetjes wordt aangebracht en door de vrouwtjes verwerkt.

Het legsel van meestal twee eieren komt na ongeveer drie weken uit, waarna de jongen door beide ouders worden verzorgd. Ook in opuntia's, vlieren en wilgen kunnen de nesten worden gebouwd.

Nauw verwant aan de witte ibis **Eudocimus albus**, die wat forser is en in plaats van in Zuid-Amerika in Midden-Amerika voorkomt. Merkwaardig dat kruising mogelijk is en op grond daarvan willen sommige onderzoekers hier twee kleurvariëteiten van één en dezelfde soort zien. Niet erg waarschijnlijk overigens, want het legsel van de witte is groter en bestaat gewoonlijk uit drie tot vier eieren. Aan de andere kant lijken beide soorten veel op elkaar, produceren ze bij opwinding dezelfde diepe geluiden, hebben ze dezelfde voedsel- en milieu-eisen en vertonen ze hetzelfde gedrag.

In dierentuinen had men vroeger een moeilijk probleem om het verenkleed van de dieren rood te houden en niet na enige jaren te laten verbleken. Tegenwoordig weten wij dat dit evenals bij de flamingo's kan worden voorkomen door carotinoïdehoudend voedsel te verstrekken, alfalfa, grasmeele en lucernemeel bijvoorbeeld, alsmede levertraan, wortelsap, paprika en gemalen oesterschelpen. Deze kennis moet als een grote vooruitgang worden beschouwd, want hiermee weet men tegenwoordig in de dierentuinen zijn voordeel te doen. Carotinoïde is een bouwsteen van het vitamine A.

Illustratie

1. Rode ibis op het nest.

Halsoverkop

Wanneer een zakelijk avontuur verkeerd uitpakt zegt de concurrentie gnuivend 'dat krijg je als je halsoverkop ergens aan begint'; wanneer een recentelijk gesloten huwelijk uitmondt in een scheiding denkt de familie 'hadden ze maar niet zo halsoverkop moeten trouwen'. Het is mogelijk om nog meer voorbeelden van het gebruik van de term 'halsoverkop' aan te dragen, nodig is dat niet. Beide voorbeelden maken genoegzaam duidelijk dat halsoverkop ongeveer betekent: min of meer onbezonnen. Niet iedere onbezonnen actie of onbezonnen nagelaten actie verkrijgt het etiket halsoverkop; wanneer bijvoorbeeld overmatig drankgebruik resulteert in het via de mond 'teruggeven' van nog meer drank komt die drank niet halsoverkop terug, nee, dan 'ga je over je nek'.

Voor kop wordt ook wel het woord hoofd gebezigd, halsoverhoofd is echter een nietbestaande uitdrukking. Niettemin is de man het hoofd van het gezin en de vrouw de nek waarop het hoofd draait in het gezin, zeg daarom nooit tegen een vrouw 'wat ben je toch een hals', dat pakt gegarandeerd verkeerd uit. Vrouwen willen wel de nek maar niet de hals zijn, vandaar. Als iets echt een halszaak is en zo'n zaak wordt verkeerd behandeld, tja, dan kom je halsoverkop in de problemen terecht, hardnekkige tegenstand is in een halszaak meestal zinloos, zie de guillotine.

Sinds het begin der tachtiger jaren hangt boven menige kanariekop een zwaard van Damocles, inmiddels is deze dreiging uitgebreid in de richting van andere soorten vogels. Op dit zwaard van Damocles staat een woord van acht letters, daar staat: SUPRAVIT. Er was eens een dokter die dit product aanbeval voor het gebruik bij kanaries, in het bijzonder gedurende de broedtijd. Hals-overkop is deze aanbeveling in toepassing gebracht, in eerste instantie bij de fok van recessief-witten, later bij vrijwel iedere kleurslag. Het is letterlijk en figuurlijk de hoogste tijd dat van de toediening van SUPRAVIT een halszaak gemaakt wordt, willen we niet in de nabije toekomst onze nek breken over de gevolgen van deze halsoverkoppige toediening.

SUPRAVIT is een poedervormig product, het wordt tot de multivitaminenpreparaten gerekend en het bevat de antibiotica oxytetracycline en furaxone, daarnaast bevat het mineralen en sporenelementen. Ingevolge de wet op de antibiotica is het product niet vrij in de handel, alleen dierenartsen hebben het recht om antibioticahoudende producten voor te schrijven c.q. te leveren, als het gaat om producten die voor dierlijke consumptie bedoeld zijn. Het product is oorspronkelijk vervaardigd voor duiven, meestal is bij duiven de dosering 10 gram per 25 duiven gedurende 14 dagen, toedienen om de dag. Omgerekend betekent dat 2,8 gram per duif over een periode van 14 dagen. Opgemerkt dient te worden dat de verstrekking onmiddellijk gestopt behoort te worden bij het optreden van diarree, de toediening aan kale nestjongen wordt afgeraden vanwege de te hoge zoutopname.

Uitgaande van de regel dat hoeveelheden benodigde stoffen in verhouding zijn met het lichaamsgewicht als het gaat over vitaminen etc. is het zinvol om de duif te vergelijken met bijvoorbeeld de kanarie. Gemiddeld weegt een duif 400 gram, kanaries wegen ongeveer 25 gram gemiddeld. Dus, als de dosering voor duiven 2,8 gram/14 dagen is geldt voor kanaries: $2,8 \times 25/400 = 0,175$ gram per kanarie/14 dagen, binnen een

periode van 14 dagen zouden 100(!) kanaries 17½ gr. S. mogen opnemen, daarna niet meer! Met name deze dosering wordt bij kanaries schromelijk overschreden, er is geen enkele reden om aan te nemen dat zulks bij andere kleine siervogels niet het geval zou zijn.

Maar, naast de vitaminen bevat S. ook antibiotica in een op het lichaamsgewicht van duiven afgestemde hoeveelheid. Dat beide antibiotica toegepast worden (samen of afzonderlijk) ter bestrijding van maag/darmstoornissen mag bekend geacht worden. Bij een incidentele toepassing van S. in een voor kleine vogels geëigende dosering behoeft geen nadelig gevolg verwacht te worden, dat wordt echter volkomen anders bij overdosering en/of toediening op langere termijn dan 14 dagen. Totale gewenning (resistentie) t.a.v. deze antibiotica zal evenredig sneller optreden naarmate de verstrekking langer duurt danwel naarmate overdosering toegepast wordt. Al lang is de situatie bereikt dat grote aantallen kanaries totaal niet reageren op de aan S. toegevoegde antibiotica.

Omdat voederfabrikanten onderzoek hebben dat aan een goede voeding ook vitaminen-mineralen-sporenelementen toegevoegd dienen te worden doen zij dat ook, in de meeste fabrieksvoeders zit een ongeveer juiste hoeveelheid van de genoemde stoffen. Door aan zo'n fabrieksvoer eigenhandig in ongecontroleerde hoeveelheden S. toe te voegen ontstaat een volkomen ongebalanceerd vitaminen/mineralen/sporen-patroon. Dat is zeker op de lange duur nadelig, ook voor vogels. Met andere woorden, de toediening van S. in overgedoseerde hoeveelheden en/of de langdurige toediening heeft tot gevolg een uit balans gebrachte voeding en resistentie t.a.v. antibiotica die aan S. toegevoegd zijn.

Waarom gebruiken dan zoveel fokkers dit product? Omdat de toediening in eerste instantie uitstekende effecten sorteert, praktisch ieder geboren jong komt groot, ook de eiproductie wordt door de toediening van S. gunstig beïnvloed. Vanwege de genoemde effecten is een ware rush op dit middel ontstaan, overigens zonder het zich afvragen wat er nu in dit 'tovermiddel' zit. Sommige fokkers zijn al zo ver gegaan dat S. sim-

pelweg door het eivoer/krachtvoer wordt gemengd en iedere dag aan de vogels verstrekt wordt op die manier. Zij hebben zich halsoverkop in de toediening van S. gestort, zonder zich om eventuele nevenwerking(en) te bekommeren. De vogels zitten er bij als een goudhaantje, dat is voor het resultaat op de TT en voor de verkoop een gunstig gegeven.

Ronduit nadelig is echter het gegeven dat vogels die gewend zijn aan de toediening van SUPRAVIT er niet meer buiten blijken te kunnen in erg veel gevallen! Iedereen die rookt is een keer begonnen, de gewenning werd verslaving; sommigen begonnen gewoon met een pilske, raakten daar zo aan gewend dat ze er nu niet meer buiten kunnen; drugsverslaafden zijn vrijwel allemaal begonnen met soft-drugs, tot op het moment dat de gewenning hen naar de hard-drugs dreef. Vogels die gewend zijn aan een voeder met S. zijn daaraan zo gewend dat plotselinge stopzetting van de toediening niet zelden met de dood eindigt. Dat gebeurt onder meer op tentoonstellingen die langer dan drie dagen duren; daar krijgen de aan S. gewende vogels voer zonder, na drie à vier dagen raken ze

volkomen uit conditie, na een week leggen ze meestal het loodje. Dat gebeurt ook als vogels van eigenaar verwisselen; als de nieuwe eigenaar niet weet dat z'n aanschaf gewend is aan S. kan bij hem de vogel 'ergens' tussen de 5 en 15 dagen dood gaan. In de gevallen dat niet de dood optreedt is sprake van extreem conditieverlies, zodanig dat op nafok niet (meer) gerekend behoeft te worden.

DAAROM:

1. ga niet halsoverkop beginnen met SUPRAVIT als daarvoor geen aanleiding bestaat;
2. gebruik uw hoofd als u wel SUPRAVIT gebruikt, zorg er voor dat vogels niet over hun nek gaan vanwege de overdosering;
3. denk eraan dat door S. soms bedrieglijke conditie ontstaat;
4. vraag bij aanschaf van vogels of de fokker wel of niet S. gebruikt heeft, en zo ja, in welke dosering en hoe lang;
5. bedenk dat u bij de aanschaf van aan S. gewende vogels wellicht zelf eveneens van dit product gebruik MOET maken om de vogel te behouden;
6. voor een aantal ziekteverschijnselen bestaan uitstekende

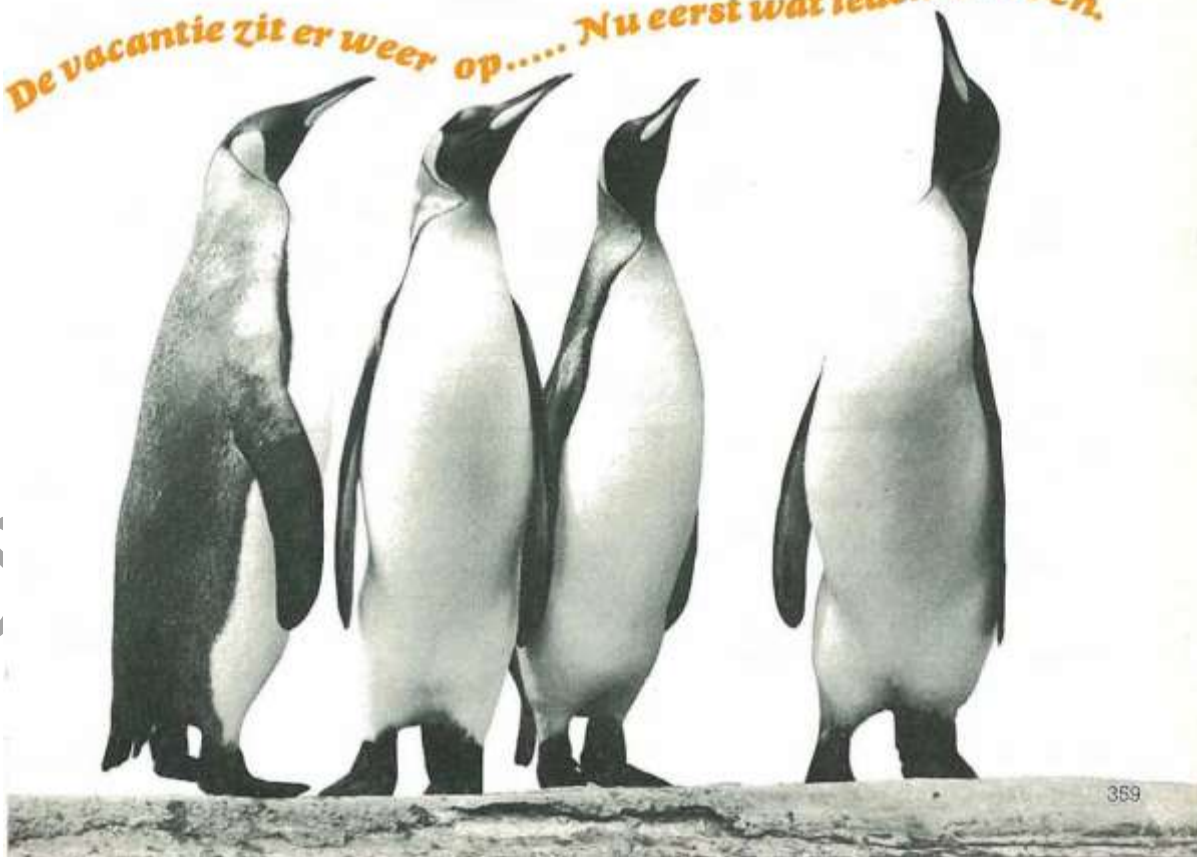
bestrijdingsmiddelen in de vorm van antibiotica, houdt er rekening mee dat aan S. gewende vogels voor een deel der antibiotica ongevoelig kunnen zijn;

7. niet iedere aangeschafte vogel gaat onverwachts dood omdat de vorige eigenaar S. gebruikt heeft, er bestaan tientallen andere mogelijke oorzaken;
8. SUPRAVIT IS GEEN TOVERMIDDEL, DUS, BEZINT EER GE BEGINT!

Wanneer u meent dat dit artikel een aanklacht tegen SUPRAVIT is dan heeft u een geheel verkeerde conclusie getrokken, noch het product noch de kwaliteit van S. is ter discussie gesteld. Nadrukkelijk is aan de orde gesteld het verkeerde gebruik, alleen door de oneigenlijke toepassing is S. verworden tot een halszaak! Het product is als kuur voor vluchtduiven vervaardigd. NIET voor continue verstrekking aan vogels die veel kleiner zijn; tegenvallende resultaten in de fok behoren aan de wortel aangepakt te worden, het is weinig zinvol om in plaats daarvan rücksichtslos halsoverkop naar SUPRAVIT te grijpen!

K.S.

De vakantie zit er weer op..... Nu eerst wat leden werven.

PRIMAIR Huisvesting

Bij de huisvesting van onze vogels dienen een aantal punten onze bijzondere aandacht te krijgen:

a. Hok-grootte. We moeten de ruimte wel benutten, maar niet overbenutten. Een te kleine huisvesting zal aanleiding geven tot veel onrust, verpenningen en vervuiling. Dit laatste veroorzaakt een opeenhoping van ziekteverwekkers.

b. Constructie. Er moeten in de kooi zo weinig mogelijk naden en kieren zitten. Het hok moet goed schoon te houden en mag beslist niet vochtig zijn. De plaats voor voer- en drink-

bakken moet zodanig zijn, dat er geen vuil of ontlasting in kan komen (zeer belangrijk!). In buitenvolières is het bijna onmogelijk een ziekte onder de knie te krijgen. Het best is hier: Veel verschillende vogelsoorten door elkaar te houden. Veel ziekten zijn namelijk gebonden aan één bepaalde vogelsoort, zodat andere vogelsoorten deze ziekte niet kunnen overnemen.

Het omspitten van de voliëre heeft erg weinig zin; bij de volgende keer komen alle ziektekiemen weer terug boven! Veel beter kan men telkens

het bovenste laagje weghalen. Een kurkdroge bodem bevat bijna geen ziekteverwekkers.

c. Klimaat. In kooien en binnenvolières regelen we zelf vaak veel aan het klimaat. Als de kooi wordt verwarmd, zorg dan voor voldoende aan- en afvoer van lucht en zorg er ook voor, dat de verbrandingsgassen snel en goed weg kunnen. Zorg dus voor een goede ventilatie.

De goede relatieve vochtigheid is 60-70%. Bij verlichting is o.a. belangrijk: de hoeveelheid licht; de lengte van de dag; het soort verlichting.

Mijn ervaring met de Forpussoorten

Na jaren in het bezit te zijn geweest van enkele koppels agapornissen, zijn sinds een aantal maanden enkele soorten van de Forpus familie aan mijn collectie toegevoegd. Deze vogels houd ik in kooien van 80x40x40 met een broedblok van 17x17x25 aan de buitenkant, als nestmateriaal zaagsel van wilgenhout daar ze zelf geen nest maken.

Van de kwekers heb ik vernomen dat ze in een grote buitenvoliëre zeer schuw worden, wat in een broedkooi absoluut niet het geval is.

Toen ik ze voor het eerst bij een handelaar zag zitten was ik er meteen weg van en besloot deze vogels te gaan houden, doch na enkele weken was er al één dood, maar toen kwan de moeilijkheid waar haal ik een andere daar ik niet wist welke soort het was, men had mij verteld van een sperling, maar welke???

Na diverse boeken geraadpleegd te hebben bleek het de Forpus Coelestis te zijn, Ned. naam Grijsrug dwergpapegaai. Toen heb ik via advertenties uit Onze Vogels met andere kwekers contact opgenomen en gegevens uitgewisseld en weer an-

dere vogels kunnen kopen. Nu maar proberen ze in het leven te houden en wachten op broedresultaat. En ja hoor na ongeveer 6 weken het eerste ei, totaal legsel 7 eitjes welke trouw door het popje werden bebroed vergezeld van het mannetje. Na één en twintig dagen het eerste jong en boven alle verwondering, eer de week ten einde was waren alle eieren uit en was ik de bezitter van 7 jonge sperlingpapegaaitjes.

Het op stok krijgen ging gelukkig probleemloos. De jongen werden door beide oudervogels prima gevoerd, als opfokvoer gebruik ik altijd Wimo wat ze zeer graag eten. Na 9 dagen zijn ze geringd met 4 mm ring en na 5 weken is het eerste jong uitgevlogen tot alle 7 toe. Met het andere koppel ging het minder goed. Na een paar dagen schuw heen en weer vliegen van het mannetje om later steeds met zijn snavel aan het gaas te gaan hangen, bleek dat deze vogel niet meer op stok kon zitten.

Na een goede kennis gebeld te hebben kon die een kleine raad geven en zei: 'dat is een pootverlamming, misschien een vitaminegebrek, hele-

maal zeker is dat niet'. Goede raad is duur, dus vitamine toegediend, maar beter werd het niet. De vogel moes zelfs gevoerd worden met de hanc daar op een gegeven moment de pootjes verlamd waren, waardoor hi niet meer bij de voer- en drinkbak kon komen.

Toen een vogelarts uit Tilburg geraadpleegd, deze dacht ook aan een vitaminedekort wat pootverlamming ten gevolge kan hebben. Deze heeft mij druppels gestuurd welke ik 2x daags moest verstrekken buiten de vitaminen om. Na 14 dagen kon hi weer op stok zitten en nu enkele maanden later is hij de gelukkige vader van 4 jonge sperlings.

Dit verschijnsel heeft zich nog eer keer herhaald bij een jonge vogel maar nu geef ik ze elke 6 weker Dohijphral en dan is er geen centje pijn. Dit soort vogels hebben extra veel vitamine nodig, veel groenvoer e.d. en dan beleeft u veel plezier var ze.

G. Pellekaan

Oud worden

De oudste in de vrije natuur levende vogel bevindt zich thans in Nieuw Zeeland. Het is een Koningsalbatros, *Diomedea epomophora*, welke in 1937 in een broedgebied aldaar is geringd. De vogel werd toen al op een leeftijd geschat van ongeveer 10 jaar. Tot op heden is de vogel steeds op dezelfde broedplaats te-

ruggekeerd en moet dan nu zo ongeveer 54 jaar oud zijn. Het kan overigens goed zijn dat hij nog enkele jaartjes ouder is. Ook in gevangenschap, of misschien wel juist in gevangenschap, bereiken vele vogels een respectabele leeftijd. Vooral van papegaaien is dat bekend, maar ook wel van kleinere vogelsoorten, zij het

in veel geringere mate. Wat te denken van de Mozambiquejs van de familie Van Driel in Ridderkerk. Die leeft al ruim 27 jaar in een sierkooi in de kamer. Op zonnige dagen word hij met kooi en al buiten gezet en zingt ook nog steeds het hoogste lied. Al leen de rui verloopt steeds moeilijker maar ja, wat wil je.